

ANUL I • NR. 23 • 22 IUNIE 1990

LA BUCUREŞTI E LINIȘTE

Oricine se revoltă împotriva agresivității orabe care a invadat la 13 și 14 iunie străzile capitalei noastre și că un guvern care a osmătuit o parte a cetățenilor ţării împotriva altelor părți seamănă vînt și va culege fur tună...

Chiar în ajunul zilei în care președintele ples urma să depună jurământul, s-a dezvoltat o acțiune politico-nească, demult amintită, prin care s-a reluat ciclul represiune-revoltă-represiune. Dar acest președinte fusese ples — cum să nu ne aducem ominte? — „pentru linistea noastră”. Dacă formulă prin care candidatul Frontului se recomanda singur electorilor avea în vedere numai pe aceia care l-au votat, atunci nu mai e nici o diferență între un *șef* de stat și *capul unei focuții*.

Zilele dramatice prin care cămăștăriții trecut nu pot să nu ne aducă aminte de repetițiile care le-ou precedat. Figurele petibulare, de clienți permanenti ai inchisorilor și ai caselor de corecție, pe care le-am văzut în ultima vreme definind pe străzi și strigând enormităși mărite să scoată din răbdări le cunoșteam de la 12 ianuarie și din după-amiaza de 18 februarie: erau numai buni de orătat la televizor pentru a speria și dezgusta. Acestei pagre de bozar oriental nu îi se poale atribui nici o idee politică. Este numai un subprodus al „societății multilateral dezvoltate”, în sfîrșit dot la încălăzire. Minerii chemați să impună ordinea – ca și cum autoritatele n-ar avea mijloace legale de a restabili poceag – cunosc bine drumul: au mai venit, din același îndemn, și la 29 ianuarie și la 18 februarie. De fiecare dată, o provocare a fost inscenată ca să justifice replito brutală. Niciodată însă recursul la violență nu a fost atât de singeros, nesocotind pericolul unei iremediabile rupturi între președintele minerilor și cei pe

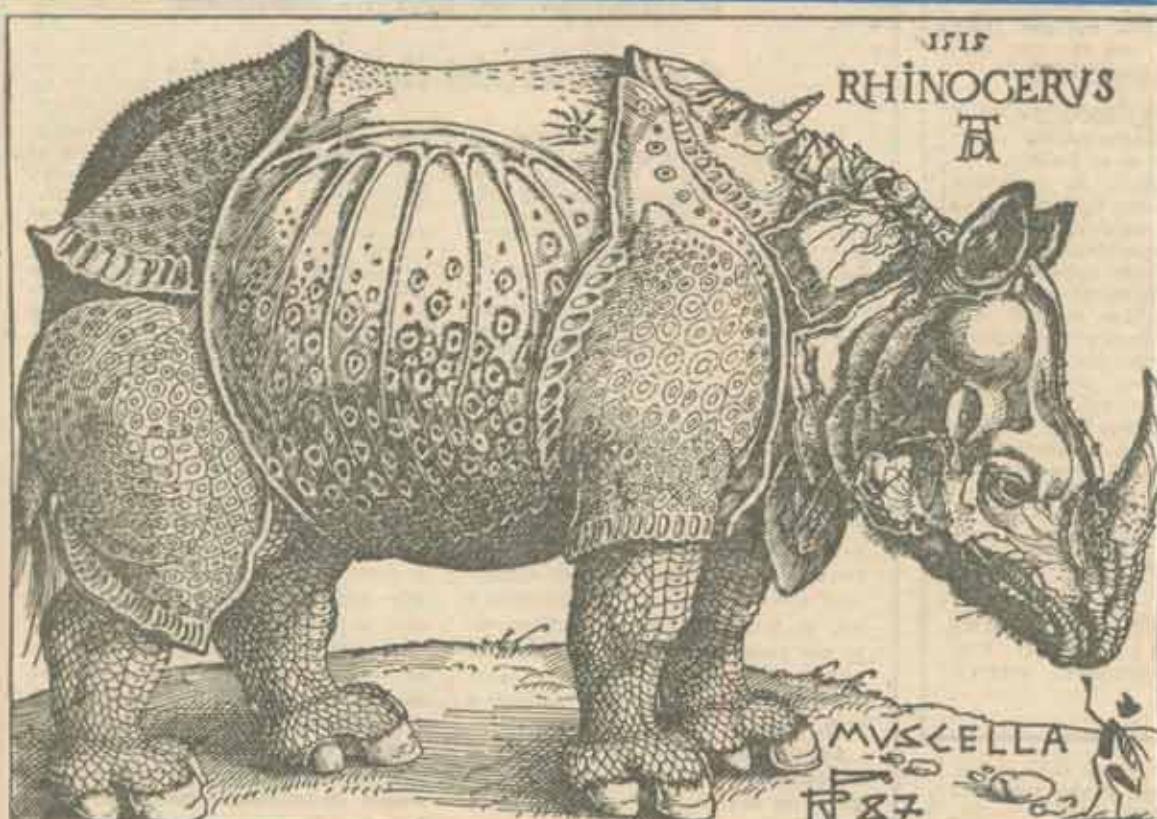
care îl disprețuiește. Ura contra independenței de opinie și a inteligenței dezinteresate a fost, luni de zile, întărită de o proșă obiectivă pînă cînd, descătușată, s-a revîrsoat osură unor nevinovați.

Cercelarea tuturor actelor de violență săvârșite la 13-14 iunie trebuie să descoreze adevărul. Totuși, înainte ca ea să înceapă, președintele cies 1-o grăbit să expună propria sa versiune în legătură cu aceste fapte. De acum înainte, justiția va fi ce să creodă. La fel, și noul ministru de interne, „un băiat linăt”, cum ni-l-a prezentat cu familiaritate părintescă dl. Iliescu. Atunci de ce a mal fost sacrificat generalul Chitică? Din aceeași cuvintare presidențială am aflat că găurile patrio- tie se vor transforma în „gară națională” (unde ești, jupine Dumitache?) și că pentru apărarea democra- siei e nevoie de jandarmie. Concluzia nu putea fi decât „să întreținem spiritul de combativitate”.

Acest spirit s-a manifestat într-o acum prim devastarea Universității și prin fătările în plină stradă a tinerilor, snopii în bataile de cîte o ceată de mineri. În aplauzele unei mulțimi lăse sau sălbăticite, au fost schinguite femei. Nu există o rușine mai mare pentru un popor civilizat. Nici un stat nu poate, fără a fi dezonorat, să toleră vinătoarea de cameni.

Cine poate răspunderea pentru cei săse morți recunoscuți oficial și pentru peste cinci sute de răniți? În actualul conflict între diverse opinii sectare, fiecare are un răspuns. Teamă mi-e că toți am avea de ce să ne fie rușine dacă, după ce n-am fost în stare să impiedicăm aceste crime, am răbdă în tăcere minciuna cinică, acum că linisteau făgăduită de domnul președinte să intre peință noi.

ANDREI PIPERI

PIGNERO

Parafraza după Dürer

Niciodată n-am stat așii de descumpărăt în fața feii albe ca acum. Nu pentru că m-ar asalta mil de ginduri, pe care n-ăs și cum să mă instăpinească pentru a le astern pe hirtie. Că pentru că, de vreă cinci zile mă munescie o cumpălită întrebare, căreia n-am reburzuit niciodată să-l găsește un răspuns — și care sună astăzi „cum de a fi posibil”.

Cum de a fost posibil, fără-adevăr, să fie
bruscale fără menajamente persoanele aflate în
greva foamei, a căror integritate fizică constituie,
doar cu cîteva zile în urmă, obiectul unei
imense îngrijorări din partea forurilor oficiale
și a căror integritate morală fusese, de către
aceleasi foruri, scoasă de sub orice bănăță? Cum
de a fost posibil ca o manifestație ca aceea
din fața Universității bucureștiene, care săptămâni
de-a rîndul a proclamat non-violenta și
efectiv a dat dovadă că nici o singură dată nu
s-a dezis în practică de ea, să fie așezată, de
o parte a opiniei publice, la originea (nu în
sensul strict cronologic) a evenimentului, ei în sensul
de cauză direcță a declansării cumplitei
violente care în aceași zi și-a dezvoltat pe
străzile din jur, exprimindu-se pe seama centrali și
înținzându-se apoi spre Televiziune? Cum de a
fost posibil ca fortele de ordine să nu între
prompt „în dispozitiv”, penînă a o săvîrșe? Cum
de a fost posibil ca — după ce, cu atită
condamnată înțiere, violența străzii a fost
totuși redusă la tacere — forțe de ordine
ad-hoc, venite de departe, de foarte departe,
deși nechamate în mod explicit de nimene (dar
bucurindu-se, cu toate acesea, în mod absolut
miraculos, de neșapcate facilități de transport).

ÎNTREBĂRI

cum de a fost posibil, să întreb, fără ca nimeni să-și fi dat seama de enormitatea unei astăzi proceduri, că aceste forțe de ordine ad-hoc să fie investite cu puterea de a stabili cu de la sine puțere ce se cade și ce nu (deci de a legifera), de a judeca în funcție de legea astfel proclamată și de a îl executa pe loc sentința — total cu înțeala fulgerului? Cum de a fi, în sfîrșit, posibil ca, în timp ce aceste forțe de ordine ad-hoc să stăpească efectiv zona centrală a orașului, în aceeași zonă să se petreacă o roare fără seamănă cu devastările venerabilei clădiri a Universității bucureștiene și, concomitent, a Institutului de Arhitectură, unde au fost distruse în modul cel mai barbar instalațiile întregi, aggregate sofisticate, aduse cu bani trei din străinătate, prețioase colecții de unicat, strinse de-a lungul mai multor decenii de devotata strădanie și făcute praf într-o clipă în hîtele și eu topoarele — că să nu mai vorbim de ura viscerălă care s-a dezvoltat împotriva cărilloir și bibliotecilor. Si cum de a fi posibil ca nimio consistent să nu se fi întreprins încă pentru că autorii unor ascemenea acțiuni de vandalism să fie identificați și pedepsiți?

Si acum, o ultimă întrebare: cum de a fi posibil ca acestii tineri minunăți — care, ei, s-au jefuit cei dinții, în urmă cu jumătate de an, pentru că noi toți să ne putem bucura și de libertate (ne mai putem căre?) —, cum de a fi posibil ca toamăi ei fize, după cum înseși autoritățile au recunoscut, să nu avut nici un amestec în luptele de stradă din ziua de 12 iunie, de triste memorie), cum de a fi posibil ca toamăi ei să fi fost sticlelli în bătaie (de către cine?), și cum de a fi posibil ca acum să fie securitatea nerădă norobrușului public?

Am asternut toate întrebările acesteia pe hîrtie — și ele continuă totuși să mă munescă. Nicăieri nu-si găsește un răspuns satisfăcător cătă vreme Judecăturile din perspectiva unei bune-credințe generale. Răspunsurile nu încep să mi se împlezescă în minte decât dacă-mi imaginez diverse scenarii, unul mal diabolice decât altul — și toate, fără excepție, legăte de problema puterii: fie pentru a o destabiliza, fie, dimpotrivă, pentru a o, ca să spun, asigura hiper-stabilitate. Dar asta nu mă scoate din capătarea întrebărilor mele obseșive: „cum de a fi posibil?”, „cum de a pofti?”.

MIHAI ȘORA

COMUNICATE

din partea Ministerului Culturii

Ministerul Culturii constată cu îngrijorare că, în urma evenimentelor grave care au tulburat conștiința românească în ultimele zile, în opinia publică tind să se producă distorsiuni de natură să pună în pericol principiile unei democrații autentice. E vorba, în primul rînd, de învățătirea unor categorii sociale împotriva altora, de tendința de a răspunde violenței prin violență, de neînțelegerea rolului și statutului pe care trebuie să-l oibă presa într-o țară civilizată. Se constată că cerința justificată de restabilire a ordinii a dus la o exacerbată nepermisă a conflictelor, a produs o stare de tensiune și chiar de teroare în cadrul diverselor categorii sociale. Sintem îndeosebi preocupați în acest context de trecerea intolerabilă de la violența verbală la cea fizică, de la admonirea publică a unor ziaristi și oameni de cultură la punerea lor sub acuzație. Față de această situație tinem să precizăm :

1. Ministerul Culturii are ca rost principal slujirea valorilor spirituale ale țării. Aceste valori sunt de neconceput fără intelectualii care le încorporează. Fișe, intelectualii nu sunt, în principiu, înfațiali : ca totușt lumea, ei pot să fie români, să gesticuleze inadecvat. Dar un popor care nu-si respectă și nu-si protejează intelectualitatea, un popor dispus să-si condamne grăbit scriitorii și artiștii riscă să viețuiască fără sansa de a supraviețui. Ministerul Culturii apelaază la cuvântul tradițională o românilor, pentru a le cere să nu distribue cu prea mare ușurință certificale de vinovăție, să nu se dezică de ceea ce pot reprezenta intelectualii, indiferent de convingerile lor politice. Decenii întregi, comunismul a socotit intelectualitatea drept un „element dușmanos”. Să nu recădem în această tristă eroare.

2. Conducerea Ministerului Culturii cere guvernului și noului parlament să delimitizeze de brutalitatea comise, în numele ordinii publice, de forțe civile a căror bună-credință și bună intenție nu sunt suficiente pentru a le da legitimitate. Într-un mecanism cu adevărat democratic bestialității î se răspunde prin legalitate și nu prin răzbunare spontană.

Condamnăm, prin urmare, octeile de vandalism comise de cei care au atacat Televiziunea și Ministerul de Interni (și înălțărul cărora nu se pot găsi nici intelectuali, nici muncitori), dar și efortul său de a păstra pericolul pe care îl reprezintă o ripostă arbitrară și necontrolabilă, născătoare de dezordine și ne-siguranță. Considerăm că există la îndemâna unui stat democratic mijloace non-violente pentru a preveni, localiza și pacifice osemenea manifestări grave. Într acestea, dialogul se cere să fie nu doar consecința unor conflicte consumate, ci mijlocul de preventie a unor conflicte latente.

3. Absența unei legi a preselor a făcut posibilă și deteriorată a stilului jurnalistic de-a dreptul elensoatoare pentru bunul gust și buna-credință. Limboajul vulgar, calomnia, atitudinile extremiste și instigatoare și-au făcut apariția în nenumărate publicații aparținând celor mai diverse orientări și formării politice. Ministerul Culturii face apel la toți reprezentanții nobilei profesioni de ziarist pentru a regăsi tonul și intelepciunea necesare unui climat de liniste și dispută constructivă. Aceasta presupune în plus instituirea în mijloacele de comunicare în masă a normalor elementelor de informare corectă și non-ingradită. În același timp, Ministerul Culturii se delimitizează net de tendința de a reinstitui delictul de opinie, de a sabota apariția unor publicații ce nu autorizează legală, de a amenda deosebirile de vederi prin măsuri administrative. Ministerul Culturii a cerut guvernului și a primit din partea acestuia asigurările că libertatea reconditionată de exprimare, dreptul la opozitie, confruntarea vie a părerilor sunt garantate. El inviterează presa românească la un spor de înțună și la un spor de responsabilitate. E nevoie de calm, de obiectivitate, de adevăr.

Lupta pentru democrație e singura luptă care nu trebuie să semene o război.

AL UNIUNII DEMOCRATICE A ROMILOR DIN ROMÂNIA

Încălcindu-se elementarele drepturi ale omului, inscrise în DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI, adoptată de O.N.U. la 10 septembrie 1948, în București, în cartierle Fereastră, Sulea, Tei, Pantelimon, Colentina, Rahova, sub pretextul eradicării bișnișei, mii de români au fost agresați cu bestialitate, iar casele le-au fost devasate.

Pe străzile Capitalei, toți ei a căror culoare este mai puțin albă au fost maltratați, arestați și internați ilegal la Băneasa și Măgurele.

Pînă la această oră sunt înregistrări sute de răniți, zeci de morți (chiar și în sediul Poliției Capitalei) și, de asemenea, victime.

Acțiunea, incepătă în 14 iunie a continuat pînă în seara zilei de 15 iunie. Acest pogrom reinvie vremurile pe care le credeau demult apuse, cele ale dictaturii legionaro-fasciste.

UNIUNEA DEMOCRATĂ A ROMILOR consideră că prin aceste acțiuni se încearcă acreditarea ideii că români (romani) sunt responsabili de evenimentele din 13 iunie, tot așa cum în evenimentele de la Tg. Mu-

res, din martie 1990, noi am fost împărați din cei 38 de condații 21 fiind români (1 român, 16 maghiari).

Liderii UNIUNII DEMOCRATICE A ROMILOR au fost impiedicați să intervină la Guvern și la Poliție.

În aceste condiții, în cartierele locuite de români s-au format grupe de apărare, care au fost impreștiote de Poliție. S-au operat arestări.

În contextul în care acțiunile desfășurate în 14 și 15 iunie au pus în pericol viața copiilor, soților, părinților noștri, acțiunea grupurilor de apărare este legitimă.

Dorim instaurarea ordinii și a unui climat de toleranță, cerem eliberarea arestaților din 14 și 15 iunie și închiderea imediată a oricărui acțiune împotriva unei noastre.

Reamintim că România a fost singura țară din Europa în care românii au fost robi, singura țară din Balcani în care, în 1912, au fost deportați.

COMITETUL DE CONSTATARE
A POGROMULUI : IONESCU VASILE, IVAN GHEORGHE, SAFTA GHEORGHE

ERATĂ

• În numărul trecut am „reusit” performanța de a eluda numele a doi colaboratori; astfel, „declarația domnu-

lui Petre Tutea” fusese consemnată de domnul Alexandru Prahovara; autorul articolului intitulat „Zvonul — de la spărt la hermeneutică” este George Voicu.

Rugăm atât colaboratorii să și editorii să primească cuvenitele scuze. (Red.)

DIN PARTEA MINISTERULUI ÎNVĂȚĂMINTULUI

Ministerul Invățămintului a luat act cu cea mai mare îngrijorare și milioane de evenimentele grave produse în ultimul timp în Capitală și care, între altele, au afectat profund două dintre cele mai însemnate instituții de învățămînt ale țării : Universitatea din București și Institutul de Arhitectură. Laboratoare, colecții de valoare unică în țară, aparțin obținut cu greu din import, cărți și material didactic au fost distruse în mod sălbatic. Studenți și cadre didactice au fost moarte.

Evenimentele de o asimilitate gravă au petrecut în plină sesiune de examene, cind în viața universitară nu sfârșit în preajma unor momente importante, precum încheierea cursurilor, examenele de licență, repartizarea în proiecție a absolvenților și concursul de admittere.

Conducerea Ministerului Invățămintului condamnă violența contra instituțiilor de stat și a Televiziunii, comisă la numai cîteva săptămâni de la alegerile generale, violență ce pune într-o postură nefavorabilă democrația pe care se a în constituția la noi. Dar răspunsul la violență prin violență indiscriminată nu reprezintă o soluție și nu poate contribui în nici un caz la scăderea țării din criza în care se află.

In acela sens, suntem să subliniem că nici corpul didactic, nici studenții din Universitate și din Institutul de Arhitectură nu au fost implicați în evenimentele reprobabile petrecute în ziua de 13 iunie la Televiziune și în alte instituții guvernamentale.

Ministerul Invățămintului se asociază apelului adresat de Ministerul Culturii, Guvernului și nouului Parlament de a asigura ordinea publică numai cu ajutorul organelor care au atribuții precise în acest scop.

Cerem Guvernului să întreprindă acțiuni prompte și energetic pentru identificarea celor care au produs distrugerile de la Universitatea din București și Institutul de Arhitectură și pentru traducerea lor în justiție.

In scopul evaluării pagubelor, se vor constitui comisii de către instituții atestate. Suntem să informăm opinia publică despre faptul că am primit asigurări din partea Guvernului că acesta va sprînji prin credite recuperarea rapidă a întregului patrimoniul pierdut.

Continuăm să sperăm că acuzațile greutății vor fi eliminate, iar rațiunea și echilibrul se vor instaura definitiv în societatea noastră.

UNIUNEA SINDICATELOR LIBERE ALE TIPOGRAFILOR DIN ROMÂNIA INFORMEAZĂ OPINIЯ PUBLICА

1. Ne pronunțăm cu fermitate pentru respectarea libertății presei în tinere naștere democratice. În același timp, nu putem accepta cauzările de irresponsabilitate ale unor slujitori ai cuvintului scris care au confundat libertatea presei cu dezinformarea și îndemnările la violență.

2. O parte din tensiunile din lumea presei pe care le trăim se datorează absenței unei legi a preselor care să stabilească exact responsabilitatea, inclusiv penală, a fiecarui publicist și a fiecarui publicație față de afirmațiile făcute publice. Cerem să se urgenteze elaborarea acestei legi.

3. Nu putem accepta să muncim sub presiune, din orice direcție ar veni ea.

4. Atragem atenția că, în cazul în care vom colectiv tipografi va fi impusă cîteva presiuni, de orice natură, tipografi din toată țara vor acționa în deplină solidaritate, mergind pînă la închiderea tipăriștilor tuturor publicaților.

LP. Cluj, I.P. Tg. Jiu, I.M.P., I.P. Bacău, Tip. Suceava, C.P.B., I.P. „13 Decembrie”, I.P. Oltenia, I.P. Sibiu, L.C.P. Tip. Alba Iulia, B.C.S., Tip. Ploiești, I.P. Iasi, Linotip Gazeta Iasi, I.F.G.C.O.T., I.P. Artă Grafică, I.P. F-ca de Timbre, I.P. Galați, I.P. București Nol.

al Asociației pentru Apărarea

Drepturilor Omului în România

și al Comitetului Helsinki Român

Noi, membrii Asociației pentru Apărarea Drepturilor Omului în România și al Comitetului Helsinki Român, ne îndemnăm și obligăm moral prin a condamna cu maximă hotărîre gravate incidețări ale celor mai elementare drepturi ale omului, care sunt înregistrate la București începînd din 13 iunie 1990.

Credem că, în situația de extremă gravitate în care s-a ajuns, ascunderea adevărului, folosirea jumătăților de măsură și a oricărui formă de ambiguitate nu pot duce decât la perpetuarea și acutizarea crizei.

Considerăm că detinătorii puterii, sau o bună parte a lor, au incitat la violență grunuri de oameni întârziți împotriva unor persoane liozite de a apăra și a folosi de ordinele statului nu nenîrui și îapăra pe ecclazi, ei nemur și teroriza, molesta sau ucide. În acest fel, detinătorii puterii, sau o parte importantă a lor, au trădat interesele fundamentale ale poporului român, valorile spiritualității umanității și au auto-eliminat moral din viața politică a țării.

Considerăm că o parte a presei și a conducerii Radio-Televiziunii, care nu și-au economisit veninul și protestul gust în a calomnia opozitiei, inclusiv personalitățile culturale cu care

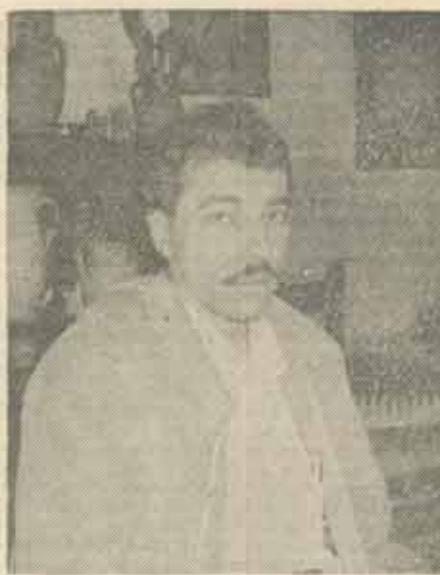
sunt mindri orice cultură europeană, poartă o grea răspundere pentru dezinformarea, derulată și vraiba semnată în sinul poporului român.

Considerăm că este imperios necesar ca fiecare om care are acces la putere să-si facă un serios examen de consință și să se angajeze, în cîsul al 12-lea, să renunțe la folosirea forței împotriva unor persoane lipsite de asprăzare.

Credem că trebuie deschisă imediat o anchetă pentru stabilirea persoanelor responsabile de atrocitățile săvîrșite, anchetă la care să participe reprezentanții ai studenților, ai partidelor și grupurilor agresate și al Uniunii Democrație a Romilor. Credem că este imperios necesar ca presa și televiziunile să prezinte o informare corectă asupra atrocităților comise în zilele de 13, 14 și 15 iunie, nenîrui că poporul român să poată avea o imagine corectă asupra evenimentelor care au loc în România.

Ne exprimăm speranța că acest val de suferință care s-a abătut asupra noastră a fost ultimul în lungul drum al României către democratice. Sperăm că vom fi capabili să ne regăsim echilibru, justă măsură, înțelepciunea și toleranța care, cîndva, au dominat deasupra pămîntului țării noastre.

Societate civilă și contract social

Dan Oprescu

De obicei se intolege prin societate civilă anumitorii structuri, grupuri și nodurile de interes care nu sunt controlate de puterea politică — și îndosebi de stat. În afara existenței unei adevărate societăți civile nu este de imaginat un regim politic cu adevărata democrație: de asemenea, în afara unei funcționări normale a societății civile, nu poate exista nici respectarea asumărilor drepturilor ale omului. Fapul că în ultimele decenii nu am avut în România o societate civilă este mai presus de orice îndoială: în primul rînd, datorită eforiilor (incununate de succes) pe care le-a despuș Partidul Comunist, cu începere din 1948, în acest sens. Toate măsurările radicale luate de acest partid unice de guvernații, într-o conjunctură internațională excepțională de favorabilită realizării planurilor sale, au vizat neutralizarea iuitorilor acelor societăți civile, care să apară elemente ale societății civile; astfel, de la etatizarea industriilor și a băncilor, colectivizarea agriculturii, lupta împotriva „chilaburilor” etc. și pînă la „sistematizarea satelor”, s-a urmărit practic distrugerea oricărei baze economice și sociale a contestației la adresa puterii politice instalației inițiale sub preșința Iancurilor suvite. În plan politic, consecința a fost desfășurarea partidelor de opozitie (înclusiv a Partidului Social-Democrat), care a fost fagocitată grajia aripilor colaboraționiste ilustrate de un Stefan Voicic... și treceea la un regim dictatorial ce beneficia de serviciile unui aparat de represiune brutal și lipsit de orice sensibilitate la protestele internaționale. În plan social, munitorimea a fost neutralizată ideologic, întrucât birocracia de partid preținea că acțiunile în numele acestei clase, pe care o hipostază farisie în „clasa conducătoare a societății noastre socialistice”. Industrializarea masivă, excesivă chiar, a avut ca urmare, pe de o parte, slăbirea conștiinței critice a aceliei clase, prin oferirea unor avantaje temporare ce păreau să-l asigure un statut privilegiat, precum și prin garantarea locului de muncă, iar pe de altă parte diluarea compoziției sale calitative, printre un flux masiv de persoane necalificate sau cu o calificare minimă, în ea mai mare parte provenite din descompunerea jârânimii.

Industrializarea a aservit, astăzi, munitorimea birocratiei de partid, care a controlat în principal prin intermediul planurilor cincinale sau anuale și a politicilor de investiții (înclusiv aberante din punct de vedere economic, cum au fost situația combinată-mamut, canalul Dunăre-Marea Neagră sau construcții ciecoapele de tipul anumitor hidrocentrale și chiar al Casei Poporului); în același timp, industrializarea a urmărit distrugerea programatică a jârânimii, care a trebuit să se lasă anihilată în calitate de clasă, devenind o simplă categorie socio-profesională ilustrată printre forță de muncă devenită contraproductivă, îmbătrină și feminizată.

În aceste condiții, este aproape de la sine înțelese că dictatura a fost posibilă, deoarece evenualele baze economice și sociale ale unor structuri ale societății civile au fost pulverizate, cîteodată în mod violent; iar fără societate civilă, cum am arătat, nu poate exista un regim politic democratic. Totuși, din fînd insuficiență economică a structurilor promovate de birocracia de partid, pentru mulți cercetaitori este un mister faptul că sistemul a putut, totuși, funcționa atât amar de vreme; și se pare că explicația de pînă acum (atât ecce

căre pun accentul pe tradițiile est-europeene, și și cele care supralicităza rolul unor personalități aflate la cîrmă) ar trebui amendate cu ajutorul categoriei de contract social.

Teoria contractualului social, cu rădăcini în antichitatea elenă, dar dezvoltată de reprezentanți ai filosofiei sociale precum Hugo Grotius sau Jean-Jacques Rousseau, trebuie însă aici înțeleasă într-un cadră nouă, în măsură să dea societății de realitățile instaurării într-o mare parte a lumii și pentru o bună bucată de timp (din 1917, Rusia Sovietică, iar după cel de-al doilea război mondial — China, unele țări din Asia, Europa de Răsărit, Cuba etc.). Cazul României ne interesează în mod direct, și el pare să fie exemplar; totodată, el ne poate ajuta nu doar la înțelegerea trecutului, dar și la aprecierea mai exactă a situației actuale, inclusiv a unor evenimente foarte recente care, din perspectiva unor explicări clasice, pot apărea ca simple absurdități istorice. Pentru simplificarea analizei, vom lua în considerare numai ultimele două contracete sociale tacite, primul încheiat cu românii în 1964 de Gheorghiu-Dej, dar finalizat în 1965 de către Nicolae Ceaușescu, cel de-al doilea, foarte recent, încheiat între o mare parte a poporului și Ion Iliescu.

In 1964, Gheorghiu-Dej a propus românilor următorul tirg: puterea politică să fie, în continuare, în mâinile birocratiei de partid; în schimb, poporul primea dreptul de a fi în mod sănătății, anti-sovietice, care se adăuga altor „avantaje”, cum ar fi dreptul de a speră că într-un răstimp nedeterminat (dar acela) va crește considerabil nivelul de trai, sau dreptul de a continua procesul productiv în același ritm lent, care nu poate deci să convină primei generații de munitorii semiconfiați. Ceaușescu și-a bazat contractul social, în esență, pe aceleași articole, dar exacerbate pînă la grotesc: de pildă, sub paravaginul onorabil al independenței țării, antisovietismul să transformă într-un naționalism ce adesea friza ridicolul (de ex. iracocentrismul) și a contribuit din plin la acumularea unor tensiuni considerabile între majoritatea românească și minoritățile naționale (evrei și germanii vor protesta împotriva acestui contract social făcindu-si, pur și simplu, bagajele și plecind spre zări mai calde; rățunile economice vor fi totuși importante, dar cred că transmite într-o lăuntrică critică a aceliei clase, prin oferirea unor avantaje temporare ce păreau să-l asigure un statut privilegiat, precum și prin garantarea locului de muncă, iar pe de altă parte diluarea compoziției sale calitative, printre un flux masiv de persoane necalificate sau cu o calificare minimă, în ea mai mare parte provenite din descompunerea jârânimii.

Industrializarea a aservit, astăzi, munitorimea birocratiei de partid, care a controlat în principal prin intermediul planurilor cincinale sau anuale și a politicilor de investiții (înclusiv aberante din punct de vedere economic, cum au fost situația combinată-mamut, canalul Dunăre-Marea Neagră sau construcții ciecoapele de tipul anumitor hidrocentrale și chiar al Casei Poporului); în același timp, industrializarea a urmărit distrugerea programatică a jârânimii, care a trebuit să se lasă anihilată în calitate de clasă, devenind o simplă categorie socio-profesională ilustrată printre forță de muncă devenită contraproductivă, îmbătrină și feminizată.

În aceste condiții, este aproape de la sine înțelese că dictatura a fost posibilă, deoarece evenualele baze economice și sociale ale unor structuri ale societății civile au fost pulverizate, cîteodată în mod violent; iar fără societate civilă, cum am arătat, nu poate exista un regim politic democratic. Totuși, din fînd insuficiență economică a structurilor promovate de birocracia de partid, pentru mulți cercetaitori este un mister faptul că sistemul a putut, totuși, funcționa atât amar de vreme; și se pare că explicația de pînă acum (atât ecce

unei politici externe independente. În cursul peste măsură de acest succés, Ceaușescu a, înțeleală din nou contractul social, acceptând înrăutățirea galopantă a condițiilor de viață ale poporului, îndeosebi după 1981, iar din 1984–1985 se poate considera că „fiind cel mai iubit” nu mai înține seama de nici o obligație față de el care, tacit, îl lăsaseră pe mină jucăria politică.

Premele semne că poporul nu mai este dispus să prelungescă contractul social cu Ceaușescu datează din 1977, anul misiunii Goma și al grevei minerilor de pe Valea Jiului; după 1987, aceste semne s-au înmulțit în asa măsură, încît numărul profesionalismul (îndoileafă) al apărării de represiune a mai garantat existența sistemului pînă în decembrie 1989. După 1988–1971, Ceaușescu s-a trufat peste măsură, închipuindu-si că va putea conduce la neînfrîșit în virtutea capitalului politic și de popularitatea personală primită ca urmare a invadării Cehoslovaciei; el și-a îndepărtat cu doar înțeleptul să înceapă să învețe în dialog cu cel excluderii de la acest oacăt, penînd că dialogul (cu partidele de opozitie, cu timișoreni, cu cei din Piată Universității, cu grevistii foamei etc.) ar fi însemnat o discuție a termenilor contractului social deja încheiat. Din perspectiva puterii, refuzul dialogului apare, asadar, ca explicabil și întru totul de înțeles; cel care nu-a înțeles să creare accentarea dialogului au avut naivitatea să creădă că încă nu să-și stătorițe tirul despre care am vorbit. Dar contractul social să devină evident cu oricejul alegător și, de aceea, pretențiile de dialog ale Pieței Universității, grevistilor foamei etc. au parut exorbitante, pe care o putere ce să-și văză confortabil legitimă: susținând taliațea colțatelor de la 20 mai, partidele de opozitie s-au situat pe o poziție nerealistă, după părerea mea, care le-a ingrediat considerabil aprecierea corectă a situației de fapt. Mult mai aproape de adevară: să-și situa strâinătatea care — desigur, a semnalat desigur irregularități electorale — a recunoscut fără mofturi validitatea rezultatelor, ceea ce în urmă li s-a părut a fi o atitudine cinică și moralmente blamabilă, în calitate de Realpolitik.

Desigur, contractul social din România de astăzi nu este unul explicit (cum a fost, de pildă, acordul de la Gdańsk, din 1980), deschis, și nici uniform: există, astfel, grupuri mai avantajate, capabile să intervină inclusiv violenti pentru a menține acest pacăt. Numai asa se poate explica, după părerea mea, intervenția promptă și repetată a militilor, inclusiv cea din zilele de 14–15 iunie 1989.

Pe drept evint spunea Hegel că pentru perioade semnificative de timp, popoarele au conduceri meritări: dacă un popor decide însă că un conținător este nevedenie, nu există anară de rezistență care să îl se opună eficient să-l afîrsi. Doar că, pentru a-l da jos, poporul respectiv trebuie să-și asume responsabilitatea unei revoluții, cu toate riscurile (în viață omenestil) care decurg din aceasta. Dacă a încălcat contractul civil, orice conținător trebuie să se astreze să fie debărat de poporul său; ceea ce va pune însă în loc acestui popor este o altă chestiune, ce înele de naturătatea sa politică — deci, în ultimă instanță, de existența unor structuri ale societății civile. Dacă asemenea structuri lipsește, se prea poate ca în locul Sahinhâbului să se instaleze Ayatolahul.

Din păcate, actualul contract social nu favorizează reconstrucția societății civile românești, căci încă nu sint incurajate grupurile de interese distincte de putere: ne de altă parte, nici strâinătatea nu poate fi interesată în investiții majore într-o economie oricind capabilă de reacții imprevăzibile (greve, instabilitate, irindăveală etc.). Astfel, încă o dată, România este lăsată să flară în „vîs propriu” și să-și ducă mai departe criza moștenită de la Gheorghiu-Dej și Ceaușescu.

ACENTE

Ileana Mălăncioiu

• La trezirea dintr-un cosmar îngrozitor

De aproximativ două luni de zile cele mai lucide constituie ale ţării au străsătia aspirația față lui că nu se poate vorbi despre democrație și despre ferirea că vremea cîteva zeci de lînci fac greva foamei în mijlocul Bucureștiului. Cei care ar fi trebuit să ia actul de aceste avergurante le-au minimizat fie făcând abstractie de existența lor, fie turnind și fulgerind impotriva celor care nu s-au atrăgit prea entuziasmat în legătură cu democrația „originală“ care nu este împusă. Faptu nu ne miră, suntem obștuiți ca în momentele de răsucire intelectualii care au cova de spua să fie atacați cu inversumare. Din pacate însă, acest lucru nu se răstrângem niciunul lor, ci și se agăță bujorul morii la ţără. Suntem astăzi pentru că i-ai situa pe intelectuali mai presus de popor, ci dimpotrivă. Într-o lume popularul înseanță și tărântul care acuza că bună credință ce îl se spune și celăi zece mii de minori care au mărgărit pe străzile capitalei să facă ordine în locul politiei, și politia și securitatea — de către existență, orice ar fi, nu pot face abstractie — dar și intelectualii pe care este o mare eroare să li se privim ca pe ceva din afară. Poporul nu înseamnă deci numai astăzi oamenii de bine care ar sfîrșis-o pe Doina Cornea, ci și Doina Cornea care încea să încapacitează să crească și revoluția din decembrie a existat cu adevarat și că democrația ar mai putea să aibă o sansă în lara astăzi. Din diversitatea printre care intelectualii sunt puși în opozitie cu poporul există doar cel care vor să dobozeze pentru a putea domina și în ultima instanță nici măcar acceptă, dacă lumenii dominată de ei începe să fie ascunzată unul cosmar.

Să iată există oamenii care vor putere cu orice pret și care acceptă să dominească și peste un cosmar, iar la nevoie chiar și provoacă cu bună stîntă. Doar nu ar fi asta, nu am fi ajutat la vinătoarea de oameni ce trimită la epoca de piatră care a avut loc în zilele de 14 și 15 iunie în București.

Să iată că erau niște oameni de bine considera că era firesc să se-năștipe ce să-năștipe după ce au arăsunile politiei și sediul acesta, dar nimic nu poate justifica violența ridicată la rang de legă și făcădelegile produse sub înaltul patronei ai celor care au vrut să facă ordine cu bata și cu codice de topor.

Întrebară ce se impune este: cum a fost posibil să se ajungă pînă aici? De ce de două luni de zile autoritățile nu au gasit o cale de dialog cu cel care nu face greva foamei și cu manifestația timșoreană care în ultima instanță dorește să stea: *cine a tras în noi?*

Pontul că totuși cîteva dintre celăi mai să răspundă la această întrebare este că nu se poate trece ar fi gasit o răspunsă în masură să cuțimeze spiritele.

Oricum, gîndul că în Piața Universității a curăță nou singe sau este de natură să așeze lucrurile pe ligășul lor.

Înșept cu noastră luor, pentru că el este primul în ordine cronologic.

Mașinile și sediul poliției au fost tocmai acese.

Este regretabil faptu că să ajunsă la ce să ajunsă și că focal izbucnit a facut pagube și panică și a distrus documente care speram că vor face lumină. Întrucît întrebarea capitală a manifestației timșorenei participanți nejmijlocit la revoluție persistă și după scînteia fapte condamnable, se impune morală: nu era mai bine ca guvernul provizoriu să și-l sacrifice pe domnul Chitic înainte de a-luțe masinile lui și doarele noastre? Înțelepță acest spectacol infricător și il rezolvă el, temporar, cova ce nu pot eu înțelege, dar și a distrus definitiv cova. Suntem astăzi gîndindu-mă la vinătoarea de oameni care a avut loc în zilele de 14 și 15 iunie în urma acelor care au organizat la capitolul unor „oameni de bine“ care au răspuns la apelul președintelui „legitim“ dar astăzi nu a impedit lumenii întreagă să constată că astă cova nu să-năștipe nici sub dictatura „odiosului“ și a „finalizat“. Si nici astă cova l-am urit cel mai mult pe dictatorul înălțat în decembrie nu am fi găsit argumente cu care să redescem la tăcere vocile care spun că ne-am întors la epoca de piatră.

După ce au fost devastate scoli și facultăți și redacții și sedile partidelor interzise, redactorii Televiziunii ne spun că semințatea că nu manifestantii ar fi fost forțele extreme care ar fi organizat astăzi complotul legionar.

Eram convinsă de asta și căcă nu ne-ati fi spus-o Dumneavoastră, domnitor redactori ai Televiziunii, dar mă bucur

că totuși ați încercat să înălțăriți măcar în acest al doisprezecelea cova acuzația publică nedreptă adusă tineretului care a stat cu pieptul în fata gloanțelor la 21 decembrie.

Va trebui să vă întrebă totuși dacă nu ați făcut cîmva prea tirzău acest lucru și dacă este o simplă întîmplare faptu că nu ați fost lăsați să-i filmati pe cei molestați în spital.

Cronologia nu este total, dar nu se poate face istorie fără cronologie și dacă ați evitat momentul în care au fost bătuti în mod nedrept și borbă cred că era firesc să vă ascărtați la această reacție. Nu vă avântașeză faptul că ați făcut publică oprirea Dumneavoastră la poarta spitalului. Dacă nu ați făcut-o ca penitentă, cred că era mai bine să păstrezi un lung moment de tăcere.

Noi este de ajuns să ne amintim după trei zile — de la acest post gubernamental — că cova ce să-a petrecut în zilele de 14 și 15 e regretabil cînd tot de la acest post s-au făcut apărări să vină — încă odată — minorii să apere guvernul de forțele legionare. Săti bine că tot ce să-năștipe după aceea nu se poate șterge pe rîmbătău profesional al unei crănice sau prin regrețul unui reprezentant de seamă al instituției care să-i schimbe unghiul de vedere în urma coacăzului pe care initial l-a lăsat drept altceva.

Ca să vă credem că suferiți cu adrenalină pentru cel ce nu fost învinuiri de lucruri pe care nu le-ați făcut și au fost calcați în picioare, sună arrestat din greșală, ar trebui să lămurări milioanele de spectatori măcar acum că tineretul care a stat în fata gloanțelor nu are nimic de-a face cu aceșa-zisul complot legionar cu care a fost speriată fără rest întraga populărie de bună credință a politie.

Nu sună din ce renoste mereu ideea complotului, dar am început să am sentimentul că dintr-o culpabilitate pe care o spovedeană cîntări ar servi-o mai mult decât orice reprezintă. Sună însă că tot ce să-năștipe în 14 și 15 iunie nu e doar de regreț, ci și de condamnat. Să nu numai în înimile noastre sau în cîteva fraze acuzătoare, ci și la tribunal. Înțelepță dinca nu-i judecă să pe cei vinovăți că acum să-vină oameni pe stradă, să-a urcat în mod nejustificat auto de tineri și să-a distrus laboratoarele facute în zeci de ani, în numele cărelor morale și mai potenț judecă pe cei care au participat la reprezentările din decembrie?

Douăzeci, condamnarea celor vinovăți nu ne va scuti niciunul de un cumpăt sentiment de orare și de vinovăție. Pentru că în aceste zile să-a murdărit încă odată tot ce spălașă cu singele lor mortii înnoi de-atenții.

Ințelepță nu-mi vol poate

ieră niciodată faptu că am vîzut cum erau vinovații oamenii în amiază mare și nu am răpusit să cum ar fi trebuit, convingă că nu voi reușii să fie altceva decât să fi călcăni și eu în picioare.

Așa îndrăznit, totuși, să spun eleva cuvînt în vreme ce era hăbitul unui tiner. Am întrebat ce a făcut și am întrebat că era hăbitul să trăieșă politie pentru că un străin îl întrebă ceva și el răspunse în limba engleză. Dacă ce a-năștipe am întrebă pe „femeia de bine“ întrezierea de plăceră a-săi vinătoare, căre chemă echira de făcut ordine să-i ridice. Intui că să urmărește revoltă la mine că îndrăznește să vorbește și apoi a urmat: dacă și cînd, de ce n-a vorbit românește? după care a adăugat: vezi să nu te duci și tu după el. M-am îndepărtat îngrozită înțelepță oricum nu mai era nici măcar de facut. Fusesc izbit cu bîtola și cu codice de topor și urcă într-un curion pentru simplul fapt că spusește cîteva cuvînt în limba engleză și că îl urmărește cu deosebită femeia de bine și că în ziua aceea toti se temeau de toti și nimenei nu-a renșit să-l scoată din minile celor ce-l hăbitau.

Acum se recunoaște dezastrul care să-a produs prin inițiativa de a face ordine fără organe de ordine care să actioneze într-un mod legal. Justificarea oficială a acestor barbari continuă să fie un așa-zis complot legionar la care ar fi participat drogați și proxeneti.

Prințul către locul care le înțelepță misiunea sa la ultimul etaj al Ministerului de Interne am început să-mă înțelepță: nu, domnule președinte „legitim“ și domnilor miniștri provizori, nu pot să cred că dumneavoastră chiar și în criza că să-năștipe oamenii de la sediul vostru și să-l urmărește minorii pentru că nu sunt tocmai documentele de la ultimul etaj. Nu cred că ar putea să facăi răspunderi de transformarea log în comună nici măcar bignitarii și proxeneti pe care eu nu îl detest mai puțin decât Dumneavoastră.

În întrebarea cine a totuși vinovat prefer să nu răspund. Săti Dumneavoastră cine.

Televiziunea ne anunță că acei care au aruncat acum sticlele încendiară ar fi tot dezastrul care au spart nu deosebită palatul din Piața Victoriei. Bine, îmi spune logica elementară, dacă săi tot acela, cine și de ce le-a dat drumul? Si dacă a existat și de ratiune pentru care li să-a dat drumul, de unde săi că nu vor scăpa încă odată ca să fie filmati și în următorul complot legionar. Eu constat doar că nu devinește un fel de acție care cum se filmează un complot, cum arăt și ei cu telescul de sute și de dolari în mîna.

În această privință minorii care ne-au salvat de la pierdere și care nu au fost filmati în vreme ce și desfășurau acțiuni salvatoare ar putea să-i învidiez. Si ar ar putea să fie revoluția înțelepță nu există nici o scură. Venirea lor nu a lăsat

prin surprindere Televiziunea Română să cum ar fi trebuit să o ia completul legionar care a fost filmat.

Nu trebuie să fim totuși nedrepti: a treia și după scripturi Televiziunea ne-a arătat și ceea ce din ce se așa să facă minorii. Faptele acestora au fost deplină și de cînd doi miniștri în al căror patrimoniu intră într-o distrugerile incalenteabile produse cu această ocazie. Sperăm că acestea noi pagube nu vor fi suportate tot din bugetul în suferință a tării, ci din veniturile personale ale celor care se fac vinovati de producerea lor.

Ne punem din nou speranta în organele de ordină legale a căror activitate credem că se va înțelegea și odată cu venirea nouului ministru. Chiar dacă domnia sa își începe activitatea în condiții grele, într-un sediu acoperit de finanțe și de cenușă. În ciuda dezastrului prin care a trecut acest ministru și a dobândit totuși un ascendent în față cetățenilor tării. Salariile săi nu și-au păstăt în aceste zile uniformele lor cele noi. Au stat și s-au uitat — ca nici belferi — cum dăruiesc minorii cu bîtola și cu codice de topor pe spinăriile celor aduși „din grozăvă“ la poliție. Parcă erau niște băieți civili ca și noi. Să pară totuși cova îi apăsa — că se po noi. Să astăzii aici să-mă întrebă ce-ar fi și nu fie îngrijorăți chiar degeaba. Să se facă o nouă rotație de cadre și să fie trimis în locul minorilor care sunt chemați pentru a trece sără să apere și guvernul în locul celor de la poliție.

O doamne, cîte întrebări absurdă nu pot să-mă pun ca să își și de data acesta în cîteva zile să fie obicei, cu umor, să nu moră de tristețe și de rugine că și văzut și alături ca ultimul las.

Singura să salveare este că oricum tot nu te potă apăra în cîteva zile urmă. Voi fi, fără îndoială, atâtă încă odată că adăunării din Piața Victoriei să-ai refuzat permisiunile provocatorilor să o ia cu asalt. Acelasi lucru să-a petrecut acum la Televiziune. Cînd incendiul lui încoperit la Direcția Generală a Poliției, nu văzut alarmat a chemat la telefon omul său și a primit răspunsul uluitor că nu ordin să nu intervină. Pomorile săi, ca și Poliția, în subordinea ministrului de Internă, care, la ora aceea, era înca „Jos Chitic“. Chiar fără să fie cinea prea bună vor fi inclinat să creată o asemenea debilitate mai deosebită simulață decât reală.

Metodele săi cunoscute și săi cele fascinante: „Noaptea de cristal“ sau echipile de „camas negre“ din Italia, din prima venirea lui Mussolini la putere pînă la asasinarea lui Matteotti. De asemenea, există unor forte de represiune paralele cu cele legale (de exemplu, poliția legionară în România anului 1940) a fost actualizată în aceste zile cînd barajele de minori perchezitionau automobile și trecători.

Apelind la violență anarchia împotriva unei anarhii pe care a izbutit pînă la urmă să facă violență, conducerea tării, în vîrstă de abia sase luni, nu se poate bucura nici de respect, nici de încredere. Căci legitimitatea unei autorități de stat nu-i dă un număr alegători, ci și felul în care înțelepță să exercite, în bătăie și puterea.

ACENTE

Nicolae Brânduș

• Despre BESTII

Mă întrebă mai deudzi: unde ne sunt BESTIILE? Cei ce au torturat, au băut și au omorât înainte, în timpul războiului?

Mi-a zis de unii și de alții: printre noi. Să nu-i am eruzat.

Am cresut totuși că există teroare și teroriști. Să-m-am decis (treptat) să cred că ei sunt acum fie dincoile de grădini, așteptându-și judecata dreaptă, fie dincoile de grădini, ieșiti cu pasapoartă bun și în regulă în timpul puterii.

Am citit despre BESTII care înainte de Revoluție au schidat și omorât princi. Care în timpul Revoluției au omorât și schidat oameni — în majoritate tineri — care luptaseră în piețele fierbinte ale Timișoarei, Bucureștiului și în alte orașe ale Tării: români, maghiari, tigani și de alte naționalități. Pe el, cei care și-au strigat dreptul la libertate și demnitate în care credeau cu toții.

Am citit, apoi, despre BESTII care au tăharit, violat și omorât după Revoluție și care au fost (cite unii) prinși și depuști de Legă.

Am văzut huliganii (care?) — m-am întrebat mult mai apoi — care au spart pașnicile palatului guvernului și care (mai mult decât aceea) au fost arestați. Nici acum nu stiu dacă au fost pedepsiți de Legă.

Am citit despre tragedile din Tîrgu Mureș și nu am văzut și nici nu am cunoscut cova despre pedepsele BESTILOR: a celor care au lăsat, schidat și omorât vecini și frați; ai tăi și ai mei, ai tuturor.

Am văzut Piața Golanilor: grupuri

Andrei Pippidi

• Democrația bîtei

Cred că am și eu nevoie de praful euforizant din care să ar fi descoperit, după cum anunță ea mai autorizată

peste grupuri, oameni care, fără să stie cu toții prea bine ce și cum anume eroi sau eroi; se tot adunau și manifestau pagube. Nu am văzut BESTII. Am văzut pe margini mizerie, bătrâni, corupție; și peste tot mulțime, multă lume. Unii cădeau cîntău, alții mai și aplaudau. Mulți, foarte mulți treceau și plecau din cap. Nu am întîlnit BESTII în Piața Gheorghiu.

Am suțit apoi despre „asasarea” din dimineașa lui 13 iunie. Trebuia să se înspălă și astăzi odată și odată. Eu să efectuot de către forțele de ordine cu brutalitate.

Nu am suțit nimic însă atunci despre scenariul de la bază. L-am înțeles abia mai apoi, cînd — cu toate că memoria mă mai și înțelegea — am început să redă pe micul ecran și pe străzile Capitalei multe mult prea bine cunoscute și din spargerile de șezuri de la Palatul guvernului și din bruma de imagini furnizate de TV de-a lungul timpului din urmă. Cine sunt, de unde vin, cine îl plătește, cine îl instigă, cine îl eliberează din pușcările unde le este de sept locul (și cu ce scop?). E crudat: apăr, distrug (în mod absurd, dacă e să ne referim doar la ce am văzut că s-a întâmplat la Televiziune), colectează ce brumă de amărți mai șădese pe drum și să-l cu „Răstul”. (Vorba lui Nea Iancu: oare nu „voie de la politie”?). Apoi dispăr ca prin ferice și forțele de ordine (ce au primit momentul brînă potrivit), dar (tot vorba acestui), „moartea în tigan”... Între timp se fac apeluri „desperate” la populație să vîndă să ne salveză! De data aceasta a fost (dând scenariu) o nouă Revoluție Legionară. Chestiunea zilei... Ce nu se pare crudat, totuși, este că poliția își face „descoperit” sediul, că să-i fie „devastat”, să-i fie răsturase arme, să-i fie distrusă de fidării arhive (în sfîrșit!) — și cite unii și alții răsuflind usurări. O armată „non-angajată” (altfel zis — fără violență) îpare doar în un moment dat. Să cite atele. Constat totodată (cu durere în suflet) că în această curătă a „Rebeliunii” Televiziunea Română și-a pierdut pînă și Premiul Oscar, po drept câștigat în Decembrie. Atunci ne-a arătat cum au murit oamenii adevarători, curați. Poporul a crezut în moartea lor și i-a cinstiți, în înimă și în fizică. Acum, Televiziunea ne arată doar „actorii” pînă și intonată și gestica „spectacolilor” ne-a dezamăgit; slabi actori, uenorocită pie-șă...

Rezultatul a fost totuși cel scontat: a dispărut din nou clar, fa lumina zilei, emanata pestilențială a Revoluției din decembrie: BESTIILE.

Ei nu sunt nici o categorie socială și nici profesională. Sunt o adunătură. Am respectat munecitorul prin tradiție și convingere intimă. Am iubit omul simplu pentru omenia și înțeleptuna sa. Am trăit printre oameni simpli și săraci ca și mine. Î-am văzut revoltătoare și î-am simțit ca mine. Eram isolată. Nu-mi fac să nu mi-am făcut vredătoare un merit din pregătirea mea înțeleptuală: am dobândit-o prin acea unitate muncă, la îndemnătutor, pe care am fost dispus să o învestesc în acest scop.

Dar am văzut oameni ca și mine, ca și tine, ca și oricine, doborâți cu sticle, bîte și răsuji pe străzile Bucureștiului zins în amără mare. Am văzut femei urmărite de grupuri de bătrâni înarmati cu ascensoare obiecte, femei prinse și bătute bestial. Am suțit despre femei însărcinate care au suferit același tratament. Să am văzut conceștenii stând pe marginea, precum și aplaudând bestialitatea! Am văzut conceștenii indicind BESTIILOR pe cine să bată! Bătrâne, bătrâni de toate vîrstelor, lume. Vai, vai oameni și Bucureștilor!... Am văzut studenți în stare de inconștiență aruncăți de BESTII chiar pe grămadă și dusi cu duble și cu salvăriile, fără alegere. Am suțit despre asistențe medicale maltratînd (bătînd) răniți în loc să le acorde primul ajutor medical. Aș dori să le văd acestora făja și ochii; femei, poate chiar mame și soții. Vai fie, București, oraș martir al Revoluției, terorizat de chiar beneficiarii ei, astăzi bine-mersi în viață și toti în „putere”! Poliția este neangajată. Armata e la casărmă.

Sătim totuși, măcar acum, unde ne sită BESTIILE. Ele sunt în noi, printre noi, cu noi. Cuvîntul de ordine al BESTIEI este, primul la rînd, „Jos înțeleptului!” Mai sunt și atele. Nu suntem încă și încă indiolesc dacă acesta este și cuvîntul poporului român: evident poporul nostru este de azi (cu literă mică), consecvent indobitoct și scrîvit de foame, frică, teroare, frig, întuneric și mizerie, emanările directe ale celor 50 de ani de comunișm. Poporul român și-a iubit și și-a cinstit din totdeauna cărurările. A crezut în ei și îi vor lumeni și îi vor deschide, cu vorba și gândul, căle spre adevarata sa ființă morală. Așa î-am cunoscut pe oamenii acestei țări, de toate categoriile — sociale, naționale și culturale — de col puțin 50 de ani. Si — ca și majoritatea altora, indelemnicii cu pandă și condat — nu î-am pardisit nici la bine, nici la rău și împreună am ajuns la Revoluție, cu toții, aici și acum.

Postea, în noile condiții, recent „emanato”, suntem aici de prisos, în această țară. Ce ne-ar mai rămîne de făcut? Ceaursimul a tronuit din România, în ultimii 25 de ani, floarea intelectualității. De pregătirea și capacitatea lor se bucură azi lumea largă. Postea că restul va urma. Si voi de judecător care nu și respectă mintea. Sau și, să găduse că, oricum, poate și BESTIILE au sau își vor avea copii: griji mari, căci blestemul celor fără vînăre bătăsește lungă: cel puțin 7 generații, dacă ar fi să credem în Scriptură. Si nu oricine poate să țintească.

lui, iar nu una usurată, politicianistă sau, vezi Domnule, pentru că astă vrea Istoria sau Dumnezeu. Ura sinigărie de la București din 13, 14, și 15 iunie 1990, face cu Istoria ca SIDA cu vreo teodie.

Mărturisesc că acest Cine fumul său mai multă pămîntecă mă preocupa mai mult decât țertarea său uitării care îl să-șearne acordă. O lume a unei infinități de fătări ar fi, în scăzută omenește, era și unu râu infinit, iar ultarea agresorilor ar echivala cu o atitudine paradișiacă balcanică. Sper că această preocupare să albe o tonalitate juridică.

Presună că acela care lo-a spus minorilor să părăsească Bucureștiul sănătății același cu cel care î-l au chemat. Vinovă minelor în Capitală — spontană sau comandată, astă nu mai are nici o importanță de vreme ce nu li-s-a adusă pielea din momentul descinderii lor pe peronul Gării de Nord — odată cu terorizarea oînă în Teroare, în varianta balcanică, dar nu mai putin crudă a celor franceze, și lui Robespierre constituie o dictatură a maselor asuora poporului, a celor „lăra-chin” sau cu un singur chis multiplu, ea ce-a același lucru, asupra celor cu față omenească, a turmei asurome unei incidente societății civile.

Instalația unui macro-comandă de milă de guerrileroșii pe străzile Bucureștiului, intrarea lor în casele noastre, omorurile și bătările, incendiurile, fururile, delințările la prima vedere, vinătoarea de oameni în mijlocul zilei, oricine ar fi cel care le-a făptuit, sănătății secundării fătării de către ce le-au înscenat.

Iar în ceea ce privește cuyvintul Instituție a cărei cova de spus, Vinerea Anel Blandiana, a lui Gabriel Liiceanu, a lui Octavian Paier și Petre Mihai Bărcanu, a lui Marian Munteanu — cel care a menținut Piatra Universității, Golani, în stare de non-violentă și ajuns în comă la Urgență, a celor din Grupul pentru Dialog Social, a celor care au inițiat la Dialog din balconul Universității foa și subsemnatul, a intelectualilor neșărată care au pregătit în felul lor înzburările din Decembrie 1989, vinărea aceasta oare cine le-a sugerat-o?

Oare cei care au venit să chinuie mineri? Poate îi numiți mineri cel care baie cu bata copili pe stradă, sunlige vesenile de pe femei și pe băie, atacă bătrâni la întâmplare, bată treători cu barbă sau fără, la simbol și instantanee delatările a unei „cetățeni”? Codul de onoare al minierilor de altădată a dispărut. Definile: mineri sunt ceea ce a mai rămas după operele efectuate de Ceausescu în urma grevelor din August 1977 (Valea Jiului). Dară și fi fost cel de dinainte, acum am fi stat de vorbă împreună.

Nu se mai numește manușoare ceea ce a avut loc în iunie 13, 14 și 15, ci exporția, exces de proaspătă caporal.

★

Mărturisesc, da asemenei, că a promis beneficiile de ordin economic este o amânație, o ademenire, un abuz de neînchipuit. Procesele economice sunt de natură stabilă și nu le poate nimeni prevedea și cu atît mai puțin săpătini, sănătății care fac presunări de mai bine, de mai mult, făc de fapt ideologie. Nu de meșianism economic avem nevoie, ci de duluoși făcute muncitorilor la mitinguri. Mărturisesc, în fine, că timbul a luat-o înaintea scrierii. Sau poate că timoul (timul care surpușă casteltele și îmbogățește versurile) a luat-o nur și simplu înainte. Nu pot să nu poate sunte nimeni ce va mai fi. Sau poate se grăbesc adăvărul și lăsă la lumină și timul îl face loc cu această preiciozitate? Răspunsul să fie celă trei zile de libanizare a Bucureștiului? Numai improbabilitatea absolută este exactă.

A bon entendeur, salut!

ACENTE

Smaranda Mezei

• Păsările

Într-un zvon șoptit, altădată, precipitat, mirat de terenul său nercoase inciuite de străinătatea unor fapte observate și relate. Se face că era dimineață. O dimineață schimbată de alegria la temerile riscolite în casanile noptii, de obscuri evorturi, a dimineață bolnavă de sterilitatea întrebărilor, de indignare neputințiosă, de frica orbiciellii în viscerul și grecă. Dar nu încă timorat, nu încă terorizat, nu încă umilit, nu încă acind făța marcată de dissonanță dintre privirea goală și zimbetul-richtus al supusului care să-a crezut o furtățe eliberată, nu încă umbre care se strecoară pe linii pericolii coridoarelor care nu duc în atriumul Casei lor, pentru că să încă înzăpindă, această microcasă chiar atunci cind printre-o chimie care secol înțelegerii imediate, exală mișună. În această Casă a caselor noastre, după ecclesiastică înțelepcione, este o „vreme” pentru a te naște și o „vreme” pentru a mori; o „vreme” pentru a sădi și o „vreme” pentru a mulțumi cea ce ai sădăt; o „vreme” pentru a ucide și o „vreme” pentru a vîndea; o „vreme” pentru a dărma și o „vreme” pentru a zidi; o „vreme” pentru a plinge și o „vreme” pentru a rida; o „vreme” pentru a jeli și o „vreme” pentru a dântui; o „vreme” pentru a arunca cu pietre și o „vreme” pentru a strîngi pietre; o „vreme” pentru a îmbrățișa și o „vreme” pentru a fuoli de îmbrățișu; o „vreme” pentru a agonisi și o „vreme” pentru a răpi; o „vreme” pentru a păstra și o „vreme” pentru a arunca; o „vreme” pentru a rupe și o „vreme” pentru a consolă; o „vreme” pentru a tăcea și o „vreme” pentru a vorbi; o „vreme” pentru a tubi și o „vreme” pentru a uria; o „vreme” pentru răboi și o „vreme” pentru pace”. Să cind după toate cele cîte au fost să fie, ne străduim să vindem, să strîngem pietrele pentru a zidi, să ridem și să dămnumim la naștere, să păstrăm ce-am sădit și să vorbim întru iubire și pace, au înzăpiti, la acea ordă a dimineții la care venea și vestitorul nellinistesc. Să zăpădi cerul de campină al orașului cu bătăile de aripi. Aripi multe, multe aripi și cloacă care rupeau dinăuntru lumină. Să cum ne uitam, ușor nellinistii de hălou de umbre care ne înzăluia, am văzut că nu erau porumbelii cel de toate zilele, din grădinile și podurile caselor noastre, din piețele, parcurile și acuarurile orașului nostru, hrăniti de inocență și generozitatea copiilor noștri. Ce spirit nellinistesc a făcut din docilele păsări, meșageri boreștri ai unui Savonarola resuscitat? Nu, nu te recunoaștem! Așa că mirarea a devenit nellinistă — ca în față oricărui NECUNOSCUT —, nellinistă teamă, teamă zbatere, zbatere strigător de durere, strigător strigător a excitat apetitul justiciar. Ușile și geamurile caselor au cedat în următoarele obosită ale cloacurilor; aripiile au răvăzit ambianța familială; ghărele au scorzonit prada însingerată. Co-

(Continuare în pag. 6)

Dan Arsenie

• Conflictul româno-român

(confesie arseniana)

Mărturisesc că vîntul de violență cumplită revărsat asupra Bucureștiului în ziua de 13, 14 și 15 iunie poale și trebuie să-mi (noi) schimbe vizinătura asupra omului de astăzi, omul rămas după Ceausescu. Să nu e vorba numai de un se de antropologie: acesta-l-am avut mai de demult, din viața mea și a altora, și nu-mi fac iluzii. De fapt și-l vorba deosebire altăreasă omului în adineamă lui, în omeneștiu lui, în aspectul lui etnic. Am descoperit că trăim anterior culturii și civilizației, că trăim într-o etană a ignoranței vîlcene și brumale, că am pierdut într-adevăr Europa, și redobindirea ei înse de trăie.

Sunt în expectativa mutației mele (noastre) de vîzuri. Pe scuri, astăzi mi-e aproape de român, mai orece de urmășii epocii totalitară și de urmășii urmășilor, pînă în vecii vechi. Iar graza nu poate analiza, nu poate emite concepte, nu poate explica, dar poate scrie fără frică.

Mărturisesc că nu accept versiunea oficială a celor întîmpinători — să sună și să bine oricărui intelectual din Răsăritul European — deoarece are un imens coeficient de putere — să cum îl să rău oricără declarării de sus.

Nu-mi propun, deci, să ofer o interpretare pe măsura micro-războlului civil de la București din 13, 14 și 15 iunie 1990. Pot să prezint, ca mulți alții, că aceasta a fost reflexul luptelor care se noără la virful conducerii și în armată și într-oarmă și Ministerul de Interne.

Putea să vînă Putere și, neavînd-o, să acceptă intervenția elementului extern. Dar nu întreb de ce să-a petrecut grozavia, el doar elne sunt autori și răpusurii care au tras și îngă în continuare de sîrme infinite în carnea vie a noastră (student și minor, coafăză rezenșă sau anti-bătrîn sau copil, femeie sau bărbat, român sau tigan), cine a vrut și în ce scop să profacă agresiuni în agresori și agresori în agresati. Pentru că trebuie să existe o explicatie în limitele adevără-

rii, să fie înțeleasă și înțeleasă. Mărturisesc, da asemenei, că a promis beneficiile de ordin economic este o amânație, o ademenire, un abuz de neînchipuit. Procesele economice sunt de natură stabilă și nu le poate nimeni prevedea și cu atît mai puțin săpătini, sănătății care fac presunări de mai bine, de mai mult, făc de fapt ideologie. Nu de meșianism economic avem nevoie, ci de duluoși făcute muncitorilor la mitinguri. Mărturisesc, în fine, că timbul a luat-o înaintea scrierii. Sau poate că timoul (timul care surpușă casteltele și îmbogățește versurile) a luat-o nur și simplu înainte. Nu pot să nu poate sunte nimeni ce va mai fi. Sau poate se grăbesc adăvărul și lăsă la lumină și timul îl face loc cu această preiciozitate? Răspunsul să fie celă trei zile de libanizare a Bucureștiului? Numai improbabilitatea absolută este exactă.

A bon entendeur, salut!

GOYA : Dezastrele războlului

Vor plinge iar copiii?

(Urmare din pag. 5)

pini care veneau sau se duceau la scăldă, bătrâni în drum spre parlamentul situat în parc din apropierea casei, gospodinile grăbită să nu se risipească în vînt prospetimea ofrandei din pietă... STOP CADRU!

Nu, nu este o nouă versiune cinematografică, în decor bucureştean, a celebrului film al lui Hitchcock. În aceste ore de miez de iunie am devenit interpretul ideal al cineastului american. Fugă disperată pe străzi asediate în căutarea unui adăpost, chipuri terorizate de iminență pedepsei „prinților”, femei isterizate de frică, cu ochii imobilizați pe una care ar putea să cedeze. Nu, nu este un play-back. Este un cine verită al gesturilor de o concretă chintuitoare într-un Bucureşti îstovit în chinurile săcerdorilor.

Fiecare oră este un organism sensibil, rezultat al unei combinații, parțial inimitabile, dintre oamenii care-l locuiesc și mediul natural și obiectul. Locuitorii unui oraș sau ai oricărui așezări se readресă după numai în acel spatiu în care acest lucru reținează refluxul solidarității dintre oameni și locuri. Din această cauză stabilită într-o nouă localitate este urmărat de o perioadă de adaptare în care orașul sau satul te supune unor probe inițiatice. Există un duh al așezărilor care pulsă în fiecare din locuitorii ei și care conferă un aer de „familie”. Fiecare dintre noi a constat, cu ocazia vizitării, pentru prima oară, a unui oraș, că se simte, mai mult sau mai puțin, intrus și că numai printr-un gest de pioenie față de duhul lui, poti beneficia de clemență. Cine nu respectă acest ritual se acoperă cu cina de lemnajestate.

Demnitatea locuitorilor unui oraș confere demnitatea orașului, astă cum umilităția lor îumilește. Or, imaginea Bucureștiului în zilele de 14 și 15 iunie, era aceea a unui oraș umilit. Si încă să-i seze ne celi care din frică îl aclamă pe umilitori, dar pe „colaboratorii” nu tot. Iar pe voi, uzuratori ai respectului și admiratori ne care te-am nutrit cu totii în ’77 și după aceea minorilor, e-ai pedești prietenii-va de una din trăsăturile umane esențiale — uitarea —, dăruindu-va în schimb REMUSCAREA.

Si pentru ocazia propun ca în fiecare an, pe 14 și 15 iunie, o numerosă delegație de bucureșteni, formată din tineri și bătrâni, intelectuali și muncitori, femei și bărbati, mama și pruncu, indiferent de apartenența politică, elnică sau confesională, să depună flori — oferite cu generozitate de florărescă Bucureștiului, pe care Eliade le consideră cu nostalgie ca un punct de fugă în perspectiva poliromid a acestui oraș inegalabil mai ales în toamnă — la POARTA SĂRUTULUI și la MASA TĂCERIL.

Si slavă Domnului că a plouat sămbădat și dumîndă, mult și apărat și am putut să ne spălăm privirile și să ne uităm unde le altăz și la clădirile situate și la tinerii care faceau corp comun cu ele.

ACENTE

Andrei Cornea

● Imaginație versus precedent

Intr-un text publicat în numărul din 8 iunie al revistei „22” susținem că, din păcate, România dă semne că ar voi să se îndreppte mai curând spre o formă socio-politică latino-americană, decât spre una europeană. Scris acolo și o spun din nou acum că nu este delul o placere să joci rolul unei Casandre și că, în astfel de situații, nu poți nădădui decât în dezmințirea și nu în confirmarea adusă de fapte. Din nenorocire, la nișă două săptămâni de la scrierea aceluia text, evenimentele dintr-o iunie din București par să transforme ceea ce se arată să fi doar o lătență, într-o sumbră realitate. Simptomele de abia dacă mai și nevoie să fie enumurate: violență nestăpinită soșită atât din partea unor grupurile anarho-extremiste de „contras”, cît și din partea trupelor de minori bine înădrătu și lăsa de autorități să pedepsească Bucureștiul, acuzările demonizante aduse opoziției parlamentare și ziarelor antiguvernamentale, sezdarea tot mai gravă a opiniei publice ce face perspectiva unui războl fratricid deloc absurdă în acest moment.

Precisă, cauzele profunde ale acestui fenomen de „latino-americanare” trebuie căutate în unele structuri de administrație ale societății românești, ca și în istoria noastră mai recentă sau mai veche. Dintre aceste cauze, am incercat să expun cîteva în articolul meu anterior, alticele vor trebui să fie cercetate și investigate. În cele ce urmează să vrea însă să arăt că, după parerea mea, la acele cauze generale, obiective să le adaug și elemente particulare, cu caracter subiectiv, care îndreptățesc rapid latentele existente, făcând ca aceea ce putea fi, în cel mai puțin caz, o alunecare leuată, să devină o tragică prăbușire.

Elementul subiectiv la care mă refer este ceea ce mi se pare și fi lipsă de imaginație politică a liderilor noștri. Am în vedere, desigur, și liderii opoziției. Căci lipsa lor de imaginație s-a vădit, din păcate, destul de clar în cursul campaniei electorale, contribuind din plus la scorul lor redus. Nu despre el însă doresc să vorbesc în rîndurile de față și aceasta nu numai înțeleagă în evenimentele dintr-o iunie 13–15 iunie ei n-au avut decât rolul deloc de învidiat de victime, ci și înțeleagă responsabilitățile și acțiunile președintelui ales al jării, ale primului ministru și ale altor miniștri și factorii de răspundere au o importanță și o greutate cu multă mai mare în momentul de față.

N-am să forțeze acum să listeze calitățile bunului om politic, dar cred că se poate admite că imaginația — capacitatea de a te adapta rapid la situații noi și de a găsi soluții neinventate — îi caracterizează din plus pe acestea, de la Themistocle și Pericle, pînă la Henry Kissinger și Mihail Gorbaciov. Or, din nefericire pentru noi, cred că o bună parte dintr-ne neacuzurile de care ne izbîm și, mai exact, actualizarea laterelor „tele”, „latino-americană” ale societății noastre post-revolutionare se explică prin deficiul de imaginație politică al președintelui Ion Iliescu, cît și, probabil, al altor conducători ai F.S.N. ceea ce nu înseamnă, firesc, că toții trebuie redus la acești deficiențe.

Am fost pentru prima dată izbit de o astfel de lipsă de imaginație, cînd am urmărit la TV discursul dintr-o lîngă Voiculescu și reprezentanții ofițerilor din Grupul pentru democratizarea Armatei. Expressia repetată a domniei sale: „aceasta este o situație fără precedent” m-a uluit și consternat. Evident că lîngă grupul de ofițeri era fără precedent: dar nu este revoluția însăși creația unei situații fără precedent? Nu este viața, în incepîndătă, împrovizabilitatea, lipsita de precedent? Nu este persoana umană însăși prîn împrevedibilitatea sa, modelul prîn deficitul al absentelor precedențelor? Or, a nu vedea, a nu înțelege ioste acestea înseamnă să dovedi o greu de înțăgăduit lipsă de imaginație politică.

Apoi a venit fenomenul „Piața Universității”. Era evident vorba și aici despre o situație „fără precedent”: o mare piață centrală a unei caotice, blocată săptămîni în sir. Autoritățile au invocat razul altor capitale ale „lumii civiliștice”, au adus exemple, au afirmat că „năcările în lumea astăzi ceva nu ar fi tolerat”, adică să-anții neinventat pe precedente, uitând însă că o veritabilă revoluție creză și nu îmită precedentă. Trebuie, desigur, să facă ceea. Dar ce? Înainte de a califica și de a juca, trebuie înțeleasă ce se întimplă, iar pentru a înțelege trebuie studiat. Guvernul, ca și opoziția de atîfel, să-anții mulțumit să însulte, să vițupereze, să respectiv, să divinizeze fenomenul „Piața Universității”. Or, el trebuie studiat mai întîi. Si nu de către oricine, ei de specialiști — sociolog, psiholog, politologi etc., ba chiar și de critici literari, cum sugera, mai în glumă mai

GOYA : Dezastrul războului

Strigăte zadarnice

în serios, Ion-Bogdan Lefter. Iar anăgăjarea acestui studiu nu poate cădea în primul rînd decât în sarcina autorităților. Fenomenul trebuie studiat și înțeles în pările sale frumoase, ca și în cele urîte și se cădea să destuși și separe bine aplaudările și idealurile sale de reziduurile de abjecție și vicin. Erau însă nevoie, probabil, iarăși de un oarecare efort de imaginație pentru a înțelege oportunitățile unui astfel de studiu, cît și pentru a-l respecta concluziile. Ceea ce nu să se întâmple.

In schimb, să recursă la poliția generalului Chițac. Iar aici totușină încă un aspect al problemei: nu numai că autoritățile nu au părut să fi capabile de a imagina soluții noi pentru situații neobișnuite, nu numai că ele să au lăsat obosită de precedente, dar, după părerea mea, au apelat și la cele mai rele precedente. Căci generalul Chițac făuse deja dovada incompetenței sale în februarie, cu ocazia ocupării palatului din Piața Victoriei, dar și în martie, cu ocazia evenimentelor de la Tîrgu-Mureș.

A urmat ceea ce știm: atacul brutal al poliției, apoi teribilă violență încreșătoră a unor „contras” dezlănțuiti, săracia sediului poliției, al Ministerului de Interni și al Televiziunii.

Iarăși însă, după ce marele pericol fusese înălțat, după ce — în desfășură înțeleasă — armata îl neutralizase pe arremor, președintele Iliescu a apelat la un precedent nenrocitor: „militile” munclorii, minorii, care fusese adus și pe 20 ianuarie și pe 18 februarie. Iar sub aspect conceptual, el a utilizat, spre a explica necesitatea sosirii acestora, precedentul rebeliunii legionare și a invocat existența unui asalt de ansamblu al forțelor de dreaptă din străinătate, rechemând în memoria încă un sunbiru precedent, cel al lui Ceaușescu care, în decembrie, se străduia să explice la fel evenimentele de la Timișoara.

Mai este nevoie de a arăta că un stat de drept nu are voie să răspundă unei violențe cîte se poate de reprochabile în sine instituind, aici doar toleranță batalioane civile de pedepsă, care, în chip la fel de barbar ca și „contras” din ziua precedentă, să exercite și la fel de

reprobabilă violență. Impotriva civillor pașnici, a sediilor unor paride de opozitie și a unor instituții de cultură? Mai trebue subliniat că poliția este singura îndrevătilă ca, în temeiul unui mandat legal, să facă acuzații sau să perchezitioneze clădiri? Mai trebuie explicat ceea ce se stie înțeabă de la Solon, că dacă statul și conducătorii săi nu respectă legile, nu au nici un drept să ceră același lucru din partea cetățenilor?

Dar primul ministru a susținut că minorii nu au avut nici un fel de „mandat disciplinar”. Chiar și astăzi însă, s-a făcut din nou dovedă unei nimitoare tipă de imaginație politică. Căci, în fond, se poate usor închiudi ce să-putea întâmpla cu minorii la București. Este probabil că autoritățile să-și lăsat prinse în plasă precedentelor, pe care nu au vrut și nu au sănătățile să le evite, refuzind să ceară soluții noi, să imagineze dezlegări conforme cu interesele de ansamblu și pe termen ceva mai lung ale poporului român.

Răsuflarele acestor execuții ale imaginației sunt patente: degradarea verighoasă a atmosferelor politice din județ, aducerea scizionilor sociale, rechizitionarea guvernului de către o categorie socio-profesională ce aparține mai degrabă secolului XIX decât secolului XXI, aperearea primejdiosă de prazul de îngrădiniabilitate a jării și „the last but not the least”, degradarea brutală a imaginii României în străinătate la nivele ce încep să se apropie de cele atinse în ultimii ani ai epocii Ceaușescu.

Desigur, pentru a îndrepta cununa înțeleasă este nevoie de multă: de respectul legii de către totă lumea, de la președinte la ultimul cetățean, de onestitate și respect pentru adevăr, de a corecta informare prin televiziune etc. Dar este nevoie, ered, și de un dram de imaginație, de curajul de a examina cu atenție și luciditate ce se întâmplă cu noi, fără a recurge cu obstinație la formulele comode și simplificatoare care blochează și gindirea și acțiunea. De a ne feri, deci, de obștia precedentelor, dind o sansă imprevizibilului viitor, al personalul, al omului. Altăminteri, mă tem că istoria ne va pedepsi amar. Căci penitru astăzi ceea ce precedente există destule...

GOYA : Dezastrul războului

Să îngropi și să tocă

Scopă printre băci

EXTEMPORAL

1. Acum cîteva zile, Sebastian

I.P.B., îmi spunea: „Nu va întrăzi nimeni să se atingă de zona”. Pe 21.XII s-a fotografiat în orim plan ofiteri de militie trăgind la oameni. 13.06 ora 4. În piață nu mai cînt decît resturi de corturi, zare și clivă reprezintă străini, în rest ei. Cu căstii, scuturi, băstoane. Se uită urii cu priviri încărcate de ură. Ești legitimat, dacă schizezi un cît de mic gest de protest... Am înțeles penitru ce nu am voie să stau acolo. Un elev ofiter a început să mă înjură, mă îmbrîncă. Au venit supărătorii, care fără multă discuție mi-au luat rucsacul din spate și au început să-l răscolească. Mi-am lăsat nozelile pe care le aveam. Ai poze cu politia? Golau-l! N-am putut să mă împotrivesc. Erau peste cincizeci de militieni care m-au îmbrîncat și m-au tîrât spre o dubă. Înăuntru, pe jos, era numai singur. Cum se închideasă ușa începeau să te pocnească. Nu-mi găseam legitimitate. Sunt fotoreporter, strigam. Nu erau as-

cultat. Te învinovăteau de tot felul de lucruri. — Tu ești alături stringerilor, dar cîteva zare se așază în fața lor. Se discută cu soldații, îi se explică situația și li se dă flori. În scurt timp acestea pleacă.

Ești în jur de micul nopțit. Un elicopter survolă zona ministerului. Zboră foarte jos, incită să se întâlnească vorba de blocul Victoria. La început cred că este vorba de praful ridicat de elice, apoi încep să tujească. Unei femei i se face rău.

Ochi ne usurați îngrozitor. Elicopterul se întoarce. Lunca fugă. Concomitent se aude un zgomot teribil. Pare a fi o coloană de blindate care se apropiă în vîțeză. Ne ascundem împămirăți, doar nu se vede nimic. Îmi aduc aminte de zilele de după 22 decembrie, când pe străzi răsunau rafale de mitralieră care nu omorau pe nimeni. Ca și astăzi, scopul este acela de a crea panică.

2.

Autobuzele barează bulevardul din zid în zid, în fața lor, polițiști cu scuturi, căstii și băstoane. Pătrund cu greu în piață. Este o liniste suspectă și apăsătoare. Locul unde se aflau corturile grevistilor este proaspăt săpat. Aud strigătele și huiulele din spatele autobuzelor care barează strada de lîngă restaurantul Dunăre. Piere și cărămizi îmi zboră pe deasupra capului. Mă refugiez lîngă zidul teraserii. Manifestanții pătrund în piață străgind „Victoria”! Fortele de ordine se reopiază, apoi contraatacă. Oamenii fug. Ultimii sunt prinși. Alergăci cu băstoanele. „Înțâi” strigă un ofiter, arătând spre un tîrăr cu barbat. Este lovit cu băstoanele de cel puțin patru polițiști. Cade. Primește picioare în față, în rinichi și ficat. În cîteva secunde este plin de singe. „La dubă cu el!” Doi polițiști tirăscă de păr o femeie care este complet desfigurată. Stau în holul de la restaurant, alături de doi bărbătași care se refugiaseră și ei acolo. Sîntorii depistări. Mă ascund în spatele lor. Plouă cu lovitură de baston. „Noi n-am facut nimic” strigă în cor. Unul dintre ei mă sună și îmi face vînă pe scară. Mai primește un picior în spate. După colț mă impiedică de o grămadă de uniforme albastre. Nu auște să văd decit o bală mare de singe.

Baricada a fost spartă jumătate de oră mai tîrziu, când furia astăzise anogenul. „Vrem arestările”, se strigă. „Unde sunt grevistii?” Autobuzele au fost încendiate.

În piață plutesc un fum gros, amestecat cu gaze lacrimogene. Polițiștii au dispărut ca prin farmec. Peste cîteva timpi, se vorbește din balcon: „Să ne abținem de la orice fel de acte de violență. Să cearem în mod pașnic eliberarea celor arestați. Să fim civilizați, așa cum am fost și pînă acum”.

La ora 16 sună primele sloanțe. Polizia este asemănată. Din subsol sunt scoase cutii de conserve, ciocolată, băuturi, toate străine, inclusiv apă minerală românească pentru export. În curte este fum, dar manifestanții n-au pătruns în clădire. Sînt totuși în mod curios la etajul opt este incendiu... Intră o vînzătoare de la Casa de modă dacă au anunțat pompierii. „Bineînțeles, dar mi-au răspuns: — Să ardă pînă-n temelii”.

3. Se pare că acesta este destinul nostru, să cîștigăm și să pierdem totul numai cu răsare de singe. Oamenii spun că sunt deja cinci morți. Din clădirea ministerului

de Interne se trage în cînd în cînd, iar cîte din primele rînduri aruncă cu sticle incendiare în ferestre. Nu întrăzișc să mă mai dețină. Pe jardă este întins un tîrăr, împuscat la baza clădirii. Sub el, o

realitatea intreagă de multe ori puterea noastră de imaginativ. Îmi pare bine că nu am existat direct în unele din scenele relate, și astăzi într-o securitatea mea, regrelind înăuntră faptul că, probabil, televiziunea actuală nu va prezenta niciodată atrocitățile săvîrșite în data de 14 iunie. Poate că imaginea crimerelor, unele fiind de domeniul patologicului, ar genera multe procese de constiția și ar umple prăpastia de ură care ne desparte. Guvernantii își ar trebui să se refere în declarațiile oficiale, mai mult la oamenii împuşcați, omorii cu bîte sau schidări, decit la pagubele materiale și să condamne cel mutin în exaltă măsură rapidă.

Ca marior ocular al multora dimîni evenimente doresc să pun accentul asupra situației secvențe, care mi se par de maximă semnificativă.

1. Grevistii foamei și manifestanții, care timp de două luni nu s-au dedis la nici un act de violență, au fost alături de către forțe politienești în ziua de 13 iunie cu deosebită brutalitate. Său înregistrat numeroase victime și s-au efectuat arestări

masive, ce nu au fost încă soluționate. În aceeași dimineață Facultatea de Arhitectură a fost devastată de către un grup de aza-zisi munclorii înarmati cu răngi și bîte, ce au molestat grav studenții și alte persoane aflate la fața locului, mulți aflindu-se întunziți în stare gravă. Piața a fost blocată de către forțele de ordine, circulația intrerupă și pe tot parcursul dimineații s-a efectuat arestări de către persoane civile, a unor oameni aflată înăuntrător în zonă.

2. Sediul Poliției și Securității nu au fost apărate de forțele de ordine, așa cum era normal să așe cum s-a procedat cu Piața Universității. Acești lucru a facilitat accesul manifestanților în curtea Poliției, care avea aspectul unei clădiri parăsite. Manifestanții nu au pătruns în sediu decit după circa o oră de la începerea arestării, războiele supterioră fiind însă de la început în acel moment.

3. Din relatăriile a numerosi mariori, în clădirea Televiziunii nu a pătruns initial decit un grup restrîns, care nu a trezent

la acie de violență sau de distrugere a unor bunuri materiale. Ulterior a apărut un grup împărțit cu cozi de topor, care scandă „Noi suntem munclorii”, și care la început să agresze în mod brutal manifestanții, să spargă geamuri, retragindu-se după un împîng lîngă clădire, pătrundând înăuntru și înțindând devastarea încăperilor și apartăturilor.

4. Tot din relatăriile unui număr extrem de mare de martori, ei și din propriile observații, se poate trage concluzia că, grupurile de munclorii au fost însoțite de persoane civile, ce includeau la violență, indicând persoanele ce urmăreau a fi molestate, ei și adreșele diferitelor instituții publice și particulare ce ulterior au fost devastate.

5. S-a instaurat o stare de ieșire datorată numeroselor arestări ce s-au efectuat și se efectuează și în prezent, multe persoane disperând, fiind ridicate de la locul de munca sau de acasă pe baza supozitiei de a fi participat la manifestația din Piața Universității.

16 iunie 1990

bătă de singe. Apără o coloană de tancuri, dar cîteva tineri se așază în fața lor. Se discută cu soldații, îi se explică situația și li se dă flori. În scurt timp acestea pleacă.

Ești în jur de micul nopțit. Un elicopter survolă zona ministerului. Zboră foarte jos, incită să se întâlnească vorba de blocul Victoria. La început cred că este vorba de praful ridicat de elice, apoi încep să tujească. Unei femei i se face rău.

4. Mă întâlnesc cu L. I. Stoiciu, care îmi spune că noaptea în jurul orei 2, a venit armata și că s-a tras foarte tare. A vîzut trei nașmeni împușcați. Este foarte trist și înfricătat de tot ce se întâmplă. A fost o adevărată vinătoare de oameni pe străzi, am stat ascuns după ușa unui bloc pînă la cince dimineață, îmi spune, privind îngrozit cum mineri, aplaudări. Printre ei erau și un foarte tare, însă nu se întâlnește nimic. Înțeleg că este un rezultat, că mă îndrept spre casă, că sunt scriitor. Se ropește la ușă cu bilete. Am avut un horor teribil, așa cum nu pot să ai decit o singură dată în viață. Printre ei era un foarte elev de-al meu din Focșani, care mă recunoaște. Mi-a spus tremurind: „Plecăci ropește domn profesor, că vă omorâți”.

Asist la scene incredibile, de o ferocitate care duce de multe ori la crimă. Este suficient să te arate cineva cu degetul și să spuna „Astăzi e!”. Grupuri de mineri urmăresc cîte un om care fugă ca un animal hiluit. Cind este prinsă biserică intră în funcție, omul dispără în mijlocul unei grămezi, din care se aud strigări îngrozitoare.

5. O femeie în jur de patruzeci de ani este îmbrîncită, lavată și îi se răsucesc mîinile la spate. Face imprudențe și protestează. Îi se aruncă vorbe triviale. Cineva o loveste pe spate cu o teavă de metal, cred că este un cornier. Femeia cade, și incredibil, de abia cind a văzut la picioarele lor furia se dezălnuită. O loveste cu picioarele, cu bîtele. Oare n-mă rămas nimic uman în suflul acestor oameni, doamne, români ca și noi? Un bărbat intervine: „Fiii cresțin, oameni buni”, strigă și încearcă să-i oprească. Un elev îl loveste cu subâmbice în cap. Încearcă să fugă. Dar se ropește în urmărisarea lui. Clomegele se ridică. Este pur și simplu căciat în picioare. Civilul sare poftă stomacul lui. Observ că este încălită în cî-

me înalte din piele. Îl loveste în față. Singure care urge să ropește nu împreună pe nimic. Cei doi sunt răitați și cărăspră cinematograful. Luceafărul. Ce-l atacă acolo, nu său.

Să învese care aplaudă, care se bucură, strigă de plăcere! O femeie care are un ochi vinăt și nasul însingurat împărtășește: „Mă duceam la festivă la spital!”. Două fete tinere, săi gonite cu picioare în spate de alti tineri care strigă „Noi suntem munclorii! Să vă săturăți acum de democrație”. Ii pierd pantofii, îi se xugă îmăpările și îi se fură poșetele. Cineva lui spune că sunt studente la Facultatea de Filologie. Nu întrăzișc să întreb cum le cheamă. Ar părea suspect.

6. S-au refugiat atunci în subsoal Universității. Erau în jur de cincisprezece, douăzeci și de studenți, printre care și fete. Probabil că le era frică, dar încercau să se stăpînească, să se încurajeze singuri, să pună în evidență că nu vor păti nimic, că și ceilalți sunt tot oameni. În facultate au intrat peste o sută de mineri însoliti de civili care le indicau drumul. Marian Manoleanu a spus: „Să înțelegem lumina și să ne asezăm în genunchi”. Cind au sădălit în încăperă nu s-au ridicat și au încercat să stabilească un dialog. Mineri au început să strige la ei: „Unde sunt studenții dacă multi?” și să se certe care să loveste primul. Erau înarmati cu bîte, răngi și topoare. Topoare de crăpat bușteni. „M-am trezit înconjurate de un grup maișuș de mineri, îmi spune M.B., studenț în anul III la Facultatea de Filologie, care mă priveau cu ură. Unul a ridicat topoară și m-a lovit în cap. Norocul meu a fost că căduse într-un tunel din bîte, așa cum am auzit că se procedează la poliție, prin care am fost îmbrîncit și lovit în urmărisarea lui. Loviturile erau cu săbăticie. Nu stiu că s-a întărit mai departe, cred că am ieșit, dar printre ultimele cuvinte pe care le-am auzit, nemănușind de obscenitățile de nerăpută care ni se adresau, a fost propunerea cuiva, nu și îl cîne, de a tăia cu topoare săi unii colegi. Nu stiu dacă au trecut chiar la îndeplinirea acestei amenințări, dar ea mă îngrozit.”

Pagina realizată de ANDREEA PORA

AFLUIRE — DEFLUIRE

In dimineața zilei de 13 iunie, la buletinul de știri de la ora zeptă, s-a anunțat evacuarea Pieței Universității de către forțele politiștiene. Fiind martor ocular al unei mai vechi incercări de acest gen, cea din zilei zilei de 24 aprilie și bănuind că această intervenție s-a desfășurat după același tipic, am plecat spre ceea ce neașteam să fie pe mulți în decursul ultimelor cinci săptămâni, adică ocazia PRIMA ZONA LIBERĂ DE NEOCOMUNISM DIN ROMÂNIA. Am ajuns acolo mergând pe B-dul Republicii, unde accesul era blocat de un cordon de polițiști în spatele căruia mașini de transport trupe și basculante opreau orice posibilitate de a pătrunde în Piața Universității. Citeva zeci de persoane discutau evenimentul, împărțite în grupuri mai mari sau mai mici, iar civili, majoritatea intrăți în două tineret, alimențați febril atmosferă vociferind impotriva miseriilor și a golaniilor de tot felul, folosind verbe uscate ale limbii de lemn înspre lauda voynicel noastră poliții, proaspăt aflată. Am pornit prin spatele Teatrului Național îndrepindându-mă spre strada Batiștei cu intenția de a face un tur complet. Peste tot căile de acces înspre Piața Universității erau blocați. Peste tot ZONA LIBERĂ era ascunsă prizări de baricade și mașini grele: autobuze, camioane de transport militar, basculante. În jurul orei zece, ajuns în fața Spitalului Colțea, am observat că aici era adunată mai multă lume decât în toate celelalte puncte ale blocajului. În fața cordoanelui, destul de gros al polițiștilor, un grup de cincisprezece-douăzeci de persoane, majoritatea tineri și foarte tineri, scandau agitându-și mânile: „Voi ați trăis în noi și pe 22” și „Noi v-am apărat, libertatea ne-ați furat”.

Nimic neobișnuit, pînă cînd polițiștii au ridicat bastoanele înaintind. Tinerii s-au retras încercând să scape, iar din rîndul celor două-trei zeci de persoane adunate au lîvit capul oamenilor de bine care îndemnau lainea la solidaritate cu poliția (chipurile atacători) cerind cooperarea acestora la prinderea elementelor declasate (sic!). S-au operat mai multe creșări. Bastoanele și bocancii au lovit pe cei reținuți flăcările se intensificau mai ales cînd aceștia cadeau la pămînt, după care erau lîvîti în spatele cordoanelui și mai departe în spatele baricadelor de măzini. Dolatorii și polițiștii erau răspindiți aproape peste tot și erau atât de zeloși, încît atunci cînd o femeie, astăzi îngămine, a strigat: „Jos comunitumul!”, a fost imediat înconjurată de trei civili care au predat-o polițiștilor participind împreună cu aceștia la moartea ei în modul cel

mai democratic ca putință. Apoi a fost lăsată de păr pînă în spatele magazinilor. Cînd spiritele s-au mai linșit și am pornit spre Facultatea de Arhitectură. În dreptul intrării în facultate, strada Edgar Quinet era barată de pancarte pe care scria: „Sistem în grevă. Cerem eliberarea colegilor arestați în cursul dimineții!”, „Protestăm împotriva pătrunderii cu forță a poliției în facultate, precum și împotriva violenței la care au fost supuși colegii nostri!”. Ceva mai încoordonat, spre capătul străzii, pătrunderea spre Piața Universității era de asemenea opriță de către un autobuz al Poliției în fața căruia sînt adăstau oamenii legii. Studenții arhitecții, adunăți în fața intrării facultății, poveșteau citorii persoane, printre care și reporteri, cele înfăptuite în jurul orelor petru dimineață. Studenții Marin Teodor - anul IV, Călin Alexei - anul VI și Andrei Morărescu

- anul II fusese arăstat și nu se știa nimic despre el. În jurul orei unsprezece și jumătate de la început să se audă sunătări puternice din spatele Piață Universității. Patru-cinci zeci de oameni mărcădușii strigind: „I.M.G.B., face ordine!”. Au dat colțul pe Academiei îndrepindându-se spre Arhitectură, unde, odată ajunși, au început să-l huiduite pe studenți, arătându-le pușnic, prin agitarea cărora, lăsau să se înțeleagă ordinea I.M.G.B.-ului că care nu este de grijă. În momentul în care studenții au răspuns huiduărilor cu aplauze, răgazurile proletarii minți s-au rupt și schimbozisit de furie cîteva zeci de indiziști bătu de violență și au repetat căreia el. A urmat ceea ce nedescris: pancărtele rupte și spulberate, intrarea în facultate asaltată cu diverse flare și lemn, geamurile făcute zob, cioburi mari cît tataganele lăudă pe cei ce își apără cu mîinile gîrlit și fata, fete edicate în pieptare, tineri zoiroldi, dușe sub ploale de lovitură, iar cei care rezistaseră să se retragă în interiorul facultății blocând înnebunirea de spaimă întrarea în mese și scaune răsturnate la repezecă.

Un lucru curios este acela că o femeie înălțată, blondă, cu o fată prelungă și ososă, unul dintre cei mai violenti atacători ai Institutului de Arhitectură, a fost arăstată pe 14 iunie la televizor, ca fiind unul dintre cei care au pătruns în incinta Televiziunii dedicându-se la acte de vandalism. (Cin' să fie, cin' să fie?)

Tot pe 14 iunie, discutind cu un angajat al I.M.G.B.-ului, aflat în conducerea unui dintr-o trei sindicate constituite acolo, am aflat că Sindicatalele s-au opus categoric încărcării la „mitingul” din Piața Universității, la care conducea Uzinelor și chema pe muncitori. Cine să fi fost atunci muncitorii pasnici, tubitori ai ordinii și linșit? Dacă am să creză zvonurilor după care rețeau de informatori ai Securității din cadrul I.M.G.B.-ului cuprindea circa două mil de persoane, atunci cinci zeci de îngăzintări străsuși sumări din schimbul unui, ar fi exact cîteva care trebuie.

După retragerea acestor reprezentanți ai I.M.G.B.-ului și înaintarea lor pe strada Academiei în direcția C.C.-ului, unde de altfel au și dispărut, o mulțime de oameni de toate categoriile sociale, atrăsi de cele înfăptuite, s-au strins în jurul clădirii Institutului de Arhitectură. Multă dintr-unii studenți și dintre cei ce au intrat în atelierele asediului au găsit de evită și întrebă pe domnilii polițiști, martori impăsibili ai momentului, de ce nu au intervenit într-un caz atât de flagrant al încălcării ordinii și linșită publică? Toți cei care întrebaseră, am aflat eu stupore că Poliția are cu totul altă misiune și pentru a sublinia aceasta, unul dintre ofițerii, un căpitan finindu-mă strîns de braț și mîngindu-și bastonul, m-a condus că mai departe de colegionarii săi. Lumea era agitată. Agresarea studentilor și alăturații Poliției provocaseră o mare iritate.

Pe la ora douăsprezece și cince, pe strada Academiei apără o dubă-microbuz a P.T.T., care încearcă să-și facă loc prin minte. Un personaj strigă că îndinuță și arestată. Cîteva persoane vor să o oprească, atele încearcă să deschidă ușile, zadăllile din spate. Ușile cedează destul de ușor și unul dintre arestați, un tînd, își părintre cei doi polițiști de pază, și acesta închide din nou ușile, timp în care mașina ajunge în fața Restaurant Union. Multimea furioasă înconjoară mașina, soferul este dat jos din cabină, este lovită cu mîinile, cu piciorurile, își sparg geamurile, își forțează ușile și spate. Adusă pentru a blocarea accesului spre Piața Universității, polițiștii din cadrul caminului Artei și Bisericii Enei se repăzesc către dubă asediată și vice cu bastoanele în tot ce mărește. Multimea se retrage. Microbuzul rămîne înconjурat de polițiști, dar numai pentru două-trei minute, cînd o plouă de piezi cădăni adunate de pe sănătatea din propriețate începe să cadă peste oameni și încearcă să surprindă de acasă nouă poftă și împiedicindu-se unii de alții să se coborâră către bărcănele și căpătul acestor străzi. Multimea înconjoară din nou mașina căreia își dă foc. Începe să plouă și poliția se regroupează și stă sădă din nou. Înțelegătoarele juge și apoi contractă. Cădăni bucură de lemn și chiar gălății cu cîndușii zboră cînd din spate poliție împotriva manifestanților, cînd din spate acasă sprijinăți. Dinspre Piața Universității se înălță. Aproximativ zececi de polițiști în afara de căstile de război și de bătăne, și acuturi albe, dreptunghihulare. Și jale și contrasorjile se succed. Mulțumă strigă: „Jos Chitac!” și „Assasini, assasini!”, se cintă: „Noi de-aicea nu plecăm nici acasă, pînă ce nu vom cîştiga libertatea noastră!” și „Mai bine haimădecit trădător, mai bine huligan decit dator, mai bine golan decit activist, mai bine morți decit comunist!”. Plouă din în ce mai tare. Bastoanele și cădăni fac revăgi și de o parte și de ceală. Poliția pierde tot mai mult cursă și mai mult teren. În retragere lor poliția începe să se adăpostească în spatele autodului care blocăază căpătul străzii. Scuturile care îl protejează foarte bine împotriva zburătorilor nu-i fac decât să retragă din ce în ce mai mult. Geamul autodului cînd sparte de piezi și a cîlțea sticle incendiate brusc apărându-se bine întinse fac ca autodul să ia foc. Vederea flăcărilor toată strada urăducatură și multimea se repăzesc către polițiștii care se retrag fugind înspre Piața Universității. La orele 16.30 plouă este înălțat de manifestanți și de bărcădalele masinăi ale Poliției care se aprind pe rînd.

Plouă cu stropi mari și grei și căi cu ochii nici urmă de polițiști. Au defilat CALIN ANGELES

RABA PRAADA

DECLARAȚIE

Dorind să clarifice unele aspecte ale situației în care am fost implicați, informăm opinia publică asupra următoarelor :

• Fără să abdice de la principiile și pozițiile afirmate în timpul manifestației de la Universitate, Asociația Studenților Arhitecți a anunțat pe data de 24 mai 1990 retragerea sa din Piața Universității, declarând că forma sa de protest se va materializa prin participarea la manifestația din fiecare joi a săptămânii. Drepți urmăre, studenții Institutului de Arhitectură nu au mai manifestat de la această dată.

• Studenții Institutului de Arhitectură nu au participat, și afirmăm aceasta în mod categoric, în nici un fel, la schimburi de violențe ce a avut loc pe data de 13 iunie 1990.

• În noaptea de 12 spre 13 iunie 1990, spațiul Institutului de Arhitectură a fost violat de către organele de poliție, ce nu aveau mandat sau imputernicire în acest sens. Aceste organe de poliție au perchezitionat întreaga clădire, forțind ateliere de protecțare din care au dispărut instrumentele de lucru și au arestat trei dintre studenții ce rămăseseră la lucru peste noapte. În urma intervențiilor la Ministerul de Interni și la Procurorul general al României, studenții au fost eliberați.

• În dimineața zilei de 14 iunie 1990, Institutul de Arhitectură a fost atacat și devastat (și ne sprijinim această afirmație pe dovezi și mărturii) de către o masă de mineri înarmați, cu rângi, bîte,

topoare, furtunuri de cauciuc prevăzute cu obiecte metalice la capete — parte din ele au fost abandonate la noi în Institut. Au fost maltratați cu eruzime 12 studenți aflați în Institut care, disperați, au încercat să se baracă într-un atelier, precum și porțarul aflat în serviciu. Pagubele sunt greu de evaluat, dar, deocamdată, le estimăm la cîteva milioane de lei — ele se materializează prin fururi în special și distrugere de aparatură, mobilier, fond de carte.

• Considerăm acestea ca o acțiune premeditată de intimidare, de reducere la tăcere, cunoscută fiind atitudinea critică a studenților din Institutul de Arhitectură, precum și a celei mai mari părți a cadrelor didactice din această școală încă din luna ianuarie față de acțiunile anti-umane, față de denaturarea și falsificarea adevărului, față de instaurarea minciunii în locul acestuia, acțiuni promovate de către Ion Iliescu și cadrele de conducere ale Frontului Salvării Naționale prin, și cu ajutorul mijloacelor de care dispun, — puterea legislativă, executivă, judecătorească, organele de ordine, ceea ce mai mare parte și cea mai importantă a mass-medierii.

• Aceste ultime evenimente ne determină să protestăm față de incapacitatea de conducere a guvernului, a președintelui Ion Iliescu și a actualei conduceri parlamentare, aleși majoritar, dar în urma unei campanii electorale falsificate cu aju-

“În toate orașele mari, lumpenproletariatul formează o masă net distinctă de proletariatul industrial, o pepinieră de hoți și criminali de tot felul, trăind din gunoaiele societății, ființe fără vreo profesie bine determinată, vagabonzi, gens sans feu et sans aveu, diferenți după gradul de cultură al națiunii din care fac parte și care nu-și dezvoltă niciodată caracterul de lazzaroni.”

(KARL MARX — Luptele de clasă din Franța)

torul puterii totale pe care el au avut-o și înainte de 20 mai.

• Considerăm că metodele folosite pentru a soluționa conflictele de idei, aparentă linște instaurată în aceste zile, îndreaptă de fapt țara, într-un ritm rapid, către catastrofă sau dictatură.

• Protestăm împotriva stării de teroare la care sunt supuși studenții și majoritatea intelectualilor din București, situație proxim-premergătoare, de fapt, dictaturii.

• Considerăm situația actuală în fel, și chiar mult mai gravă decât înainte de decembrie 1989 prin situația economică la fel de lipsită de perspectivă ce se proclamează prin noua izolare politică a țărilor noastre față de Europa, și în plus, prin instigarea unor diferențe părții ale populației unele împotriva celorlalte, ajungind pînă la incitare față de lacluții și violențe — ea mai extremurătoare dramă pe care o poate trăi un popor.

• Aceasta este poziția oficială a Asociației Studenților Arhitecți, astăzi, 16 iunie 1990, față de evenimentele din ultimele trei zile : va fi înaintată tuturor organelor de presă și în cazul în care nu va fi publicată și difuzată, ea va fi afișată în toate locurile publice ale municipiului București.

Ne asumăm întregul risc în cazul în care acest lucru va fi condamnat de către puterea actuală, deoarece considerăm că un alt risc, și cel mai mare pentru noi, este MINCIUNA

Asociația Studenților Arhitecți
Institutul de Arhitectură „Ion Mincu”

TUȘUL PROASPĂT ȘI AGRESOR

În noaptea din spre 12 spre 13 iunie a.c., ne aflam în atelierul grupel 46-26 (Ghencea - Venea) pregăindu-ne calcuri de studiu pentru a doua zi, ultima zi a proiectului de verificare de an. În jurul orei patru târziu zece, eșomotul polonomic provenind din direcția Pieței Universității (sticle sparte, șipete) ne-au determinat să părăsim atelierul și să urcăm în foisor pentru a vedea ce se întâmplă. Din foisor am fost martori la unor scene de groază : studenții înarmați cu bastoane de cauciuc loiveau sălbatic manifestanții pentru a-i îmbarche mai apoi în dubă, distrugând corințile, rupeau parcarele, afisele. TIR-ul care bloca intersecția era deja remorcat. Ura cu care polițișii loiveau persoane ce se îndrepătau „de bunăvoie” spre dubă, evident sub presiunea terorii ce pusese stăpânire pe Piață, este de nedescris.

Socail și scribiți de cele vântute am revenit în atelier. Înca sub influența celor întinplate, nu ne-am putut continua lucru, ci discutam evenimentele. În jurul orei cincii fără un sfert eu și un alt coleg — Marinov Vladimir — s-a apucat de lucru, fețele au continuat să discute. Din discuția lor am înțeles că intenționau să urce din nou în turn. (RELATAREA ESTE CONTINUATOR DIN ACEST PUNCT DE CĂTRE UNA DIN PTE.) În jurul orei sase fără un sfert, împreună cu două colege ne-am îndreptat spre turn. Înainte de a ajunge la începearea propriu-zisă din turn, din celălalt corpu de clădire a apărut în fugă un coleg din anul 6, Călin Alexei. Acesta a urcat în foisor, de unde s-a întors imediat și l-a spus ceea cea din colegele mele, la care ea s-a arătat extrem de surprinsă, întrebându-l : „Ce ? tu ?“ El a strigat : „Fugă ! să ne ascundem !“ și am rupt-o la fugă în jos pe scările. Cind am ajuns la parter, eu m-am îndreptat spre atelier, în timp ce colegii mei au fugit spre corpul de clădire din spatele Str. Edgar Quinet. În momentul cind ne-am despăr-

tit am auzit eșomotul de forțate și usi vechi de serviciu a scoli. Cind am ajuns în atelier l-am trezit pe colegul meu care încă mai dormea, relatăndu-l cele întinplate. (RELATAREA ESTE RELATUA DE CATALIN ANGHELESCU) În timp ce mi se povestea ce s-a întâmplat, spărușul de către polițiști care începuseră să cerceteze atelierele de pe palierul nostru, trăindu-șile. Împreună cu Vladimir Marinov am ieșit pe eșoură să întreham ce se întâmpline. Ni s-a răspuns că „au terminat cu cel din Piața Universității“ și „caută pe cineva care a aruncat manșete din școală“. Nu ni s-a spus ce fel de manifeste erau acelea și nici nu s-a cerut un eveniment comun în găsirea acelui persoană, în schimb am fost legitimat. În timp ce ne legitimau, mi-am permis să le arăt atenția că unitățile universitare au autonomie în fața legii și deci nu se poate pătrunde în acestea deci cu mandat în regulă. În consecință am fost „invitați“ în hol ca „să vedem noi hirtele“. Unul dintr-o singură polițistă a întrebat totuși să-si convingă colegul că această măsură nu era necesară, drept pentru care am plecat. După plecarea polițiștilor am început să ne întrebăm ce s-o să întâmplăm cu ceilalii colegi ai noștri, care nu se reîntorsese în atelier. După un scurt timp a apărut un coleg din anul 6 împreună cu care am hotărât să mergem să le căutăm pe cele două colege. Am coborât în hol unde am discutat cu portarul, pe care l-am întrebat dacă a vizut două fețe ieșind din școală, însotite sau nu. El a afirmat că ar fi ieșit într-oarecum două fețe din școală, dar nu a specificat dacă erau însotite sau nu. Am ieșit din școală pentru a-l întreba pe polițiști de pe Edgar Quinet dacă le-au vizut. După ce ne-au legitimat, aceștia ne-au asigurat că nu a ieșit nimic din școală, ba mai mult, au afirmat, fără să întreba, că nu a fost reținut nimic din Facultate. Dindu-le crezarea am continuat să le căutăm prin școală, unde am obser-

vat următoarele cercetări asidue : ușă deschisă, ușă veche forțată, culere răsturnate, planșete aruncate pe jos, dezordine. Cind am ajuns la baza scării ce duce spre turn, am observat că ușa, în mod obișnuit închișă, era dată de perete și am hotărât să o închidem, apoi am urcat în foisor, de unde am fost observați de grupurile de polițiști din Piața Universității care ne-au făcut semn să coborim. Am coborât și am deschis geamul ușii dinspre restaurantul Dunărea. Am fost legitimat, apoi literalmente trașit afară pe geam. Fără să ne dea, ori fără să așteptă explicații, am fost înghețați spre fintina din Piață. În perimetru interior al fintinii se mai aflau, după toate aparițiile, reținuți (am observat că buletelelor lor se aflau în unul dintr-o singură polițistă). În bagajele mele a fost găsit un „cutter“ și mi s-a spus că trebuie să-l las eu într-o motiv că ar fi armă albă. Unul dintr-o suboficeri l-a explicat civilului că aceasta nu este o armă albă ci un instrument de rezistență pentru tăiat ealecul. Civilul a insistat să-l lase eu într-o motiv că nu-l aveam asupra mea și cerindu-le suboficerilor să confirmă acest lucru, ceea ce au și făcut.

Întrebindu-l pe unul dintr-o singură polițistă cine este civilul, mi s-a răspuns, fară nicio urmă de ironie, că este vorba de unul din consilierii D-lui Petre Roman. În acel moment a apărut mama unei colege a noastre, Postolache Olivia, însotită de un suboficer. Dumneacă a făcut apel la rațiune din partea civilului, rugindu-l să ne elibereze. Aceasta a refuzat spunând că ordinul este să fim condusi în Piață, dar că ne poate însotii și dumneacă acolo, pentru a vorbi cu Comandanții. În timpul perchezitionii au fost găsite și reținute buletele de identitate ale studentelor dispărute.

Am fost condus în Piață, unde după lungi discuții, am fost eliberat, buletele mele de identitate continuând să se afle la această oră (11.20) în posesia polițiștilor, deși am fost asigurat că îmi va fi impoziat de îndată ce se va aflare la cine este ! Celalii colegi le-au fost restituite actele de către civilul menționat anterior. Cind le-a înapoiat, mai avea în mîna încă cel puțin 7-8 bulete. În timpul discuțiilor din Piață am fost securizat în mod repetat de confectionare și difuzare de manifeste în scopul „învățăbirii poporului“, spunându-nu-se că ceea-

mai bună dovedă este faptul că lucrăm cu tuș, acesta fiind încă proaspăt cind am fost reținuți ! Când să nu se arate o moartă de manifest, ni s-a arătat un convocator pentru marșul de 10 iunie, acesta fiind însă multiplicați la Xerox și nu tras în tuș. Subliniez faptul că nu am văzut nicăi un fel de manifeste. (RELATAREA ESTE COMPLETATA DE DORU GAFENCU) Cind m-am despărțit de Cătălin, am urcat la etajul 4 în atelier, unde se aflau Mihaela Schiopu și Dana Andrei. Polițiștilor care mă însotesc le-au legitimat și le-au spus să coboare în Piață deoarece există un ordin în acest sens. În Piață, în timp ce ne întrebat spre dubă, unul dintre ei care ne însotesc a fost întrebat de un maior ce este cu noi. Aflind că am fost reținuți din Facultate în timp ce lucrăm, majorul a ordonat să fim eliberați. Anterior acestui moment, ajungind în dreptul fintinii artefactelor, am fost încadrati de un grup de circa 20 de suboficeri pentru a ni se face poze.

Menționez de asemenea că, în în jurul orei cincii și un sfert, vînd să mai vedem ce se întâmplă în piață, ne-am întrebat spre turn. Înainte de a ajunge acolo (eu și cele două colege sus-menționate), una din fețe a văzut o grupă de polițiști urcând pe scara de lingă sală Frescelor și sperindu-se, a lăsat-o la fuga în apol. Noi am urmat-o, și cind am ajuns la scara de la etajul capitolului clădirii, ne-a lăsat bruse în cale o altă grupă de polițiști care ne-au sprijit, ne-au legitimat și ne-au condus în atelierul unde lucrăm pentru a verifica. Subliniez că în cîteva scoli, încă de la acea oră, am văzut numerosi, chiar foarte mulți polițiști. De abia după aceea m-am întinut cu Cătălin Anghelescu, care își căuta colegele, din acel moment fiind împreună pînă la reintorcere noastră în facultate, din Piață. Pentru conformitate :

CĂTĂLIN ANGHELESCU
OLIVIA POSTOLACHE
DORU GAFENCU

O PRIMBLARE PRIN CETATEA FĂRĂ CĂPĂTÎI

Inspire dimineața zilei de 13 iunie, în jurul orei patru, trupe ale poliției dotate cu echipă, scuturi și bastoane de cauciuc națională în Piața Universității după un plan strategic bine pus la punct. Manifestanții sunt prinși ca-ntr-un clește „Băilei” (bina clădită, alegă pe sprinceană) încep bătâiile metodice și hâsâțulă. Sunt sărmătate corturile celor aflați în greva foamei (unii dintre grevisti înarmați, patruzeci de zile consecutive), sunt lovitii cu brutalitate. Cei care nu reușesc să se refugieze în holul „Intercontinentalului” sunt vinovați și ei. Se trag focuri de armă. Inspire ora patru treizeci dimineața poliția controlă situația.

In seara tare al dimineții, Zona nu mai emana miroșul nopiăcănit de tigani nespălati, de adânc și flacădoare de porumb, de

fum de luminări de proastă calitate, biserică și ele, pe care manifestanții și trećătorii le aprindeseră pentru sufletele morților (cu aproximativ două ore înaintea atacului poliției, tiganii și bisericătul din jurul pieții o stearză englezescă, evident, avertizată despre ceea ce urma să se întâmple). Acum Zona emana un miroș de singe cald — mirordi astăzi de singe de om. Încep să apară primii oameni ai muncii, mergând spre marile platforme industriale ale Bucureștiului. Bărboali și femei trec, pe linii Zona liberă de neocomunism. Unii dintre ei au aplaudat în plătă alături de zecile de mii de oameni în serile cu adeverință superbe dimineața alegerilor. El văd cum polițistii vinează ultimii manifestanți. El înaintează corect și demn spre o nouă zi de muncă.

• Muncitorii de la I.M.G.B. vor fi având copii? Dar gospodinele Bucureștiului?

„In jurul orei unuie, în zile de treisprezece, polițistii și sfântuiri pe studenți din arhitectură să se bacădeze pentru că vor veni înmegerbișii să-i băta. În mai puțin de o jumătate de oră, înmegerbișii (două-trei sute de oameni) scandau triumfal: «L.M.G.B., L.M.G.B., / Face ordine!». Cordoanele de ordine se dau în o parte, marsuplul triumfal înaintează spre intrarea în Facultatea de arhitectură. Studenții se bacădează înainte. La un moment dat înmegerbișii se retrag strategice spre Palatul teatrului. Studenții își săzesc și scandă: «Jos comunismul!» - «Jos Chitac!». Lî se alătură grupuri restrinse de treacători. Înmegerbișii se întorc și lovest cu sălbăticie în studenți. Capturăză o femeie care avea un aparat de fotografat la ea, îl smulg apăsat și o bat cu cruce. Îl sună pârul, îl rup hanchea. Poliția nu intervine în nici un fel. Un băiat de vreo zece-două ani a strigat ceea ce probabil că l-a supărat, apoi a fugit. L-a prins vreo patru-opt muncitori, l-a bătut, l-a căciat în picioare. De data aceasta cîțiva polițisti au intervenit, pentru că pustul se zbată pe Jos, pe astăzi. Era ca un vicin înemănăcare se zbată secolu, ca un epileptic. Studenții nu reușesc să se bacădeze din nou și înmegerbișii au plecat. Immediat după aceea, polițistii au înconjurat și opresi. Arrestau oameni în studenți, ci oameni mari care probabil se alăturaseră

studentilor în momentele când acestia erau bătuți de muncitori și-i ducesc la dubă. Acei bătuți pe mină „băilei” din poliția militară, solizi, în costume de camuflaj. Astăzi îl bătu în dubă și-i bătuții îngrozitoare, nu se poate povestii, era îngrozitor. Cred că unii dintre ei au înnebunit sunici pe loc: și-am zis, oră oameni mari, unii aveau copii de vîrstă mea. Pe totuști erau ferici, mai ales femei de tipul gospodinelor care face zilnic multe cozi ca să-și umple frigiderul și să bifrească „vinzătorii de teci”. Acestea îl încurajau pe polițist. El aplaudau, le ziceau să-i băta și să se băstocheze de răgoare. Încep să pătrundă în clădirea M.I. dar grupul incendiatorilor este sesizat de un confrere și era cît pe-acă că unul dintre polițisti să rămână pe afară. Aruncă sotul, care este capturat de mulți. Grilajul, masiv de fier se închide.

Incepe la M.I. balul grotescului și al morții. Balul grotescului, pentru că incendiatorii aruncă într-o veselie cu pietre și sticle incendiare în geamuri, deși fiecare fereastră și apărător de un grămadă masiv, deși fiecare „lovitură de moarte” care face să se aprindă făcăruș este anihilată imediat cu furtonul de apă, ojătoare și fiecare fereastră. Euforia numărului și atât de mare încit incendiatorii chiar nu pot să devină să Ministerul de Interni nu poată fi incendiat sau cucorit, oricăt ar vrea el, pentru că Ministerul de Interni nu trebuia să fie cucorit. Balul morții, pentru că la 19.30 este impusă primul ora, Constantin Mihai, de 31 de ani. S-a așezat în fața unei ferme și el a zăpezit că de la o fereastră

• „Nu-l omorîti, căcați-l în picioare!”

Intr-o devară, mulți dintre indivizi erau extrem de agresivi. Au fost bătuți îngrozitor doi ofițeri de poliție, îmbrăcați civili, care au înconjurat să își neobservă din sediul Poliției Capitalei. Pe unul dintre ei cu insuși, împreună cu alii cîțiva privitor la delirul bine întreținut al grupului incendiatorilor, l-au salvat scăindu-l printre o curte interioară. Acest gradul de maior de poliție, preferă să nu-i dău numele. Oricum, consensul era: „nu-l omorîti, căcați-l în picioare!”. Probabil că au mai încauzat și alte victime nevinovate sau doar ușor vinovate în

minile agresorilor între care, desigur, distinsul Alexandru Stark, pe care cu totul îl vedem de cîteva zile în Televiziune, legat la cap — regretabil eroare!

Au spărat sticlele incendiare. S-au forțat intrările care codau suspect de uzor. Clădirea Poliției Capitalei devine un foc de artificii. Poliția și pompierii — nișări. Ca și cum în sediul Poliției ar fi fost vele să se între, să se găsească două-trei costume de polițist, dar să nu se găsească cumva arme, intrucât tiganii ar fi sănătățile de să facă cu ele.

• O înscenare comparabilă cu cea din zilele Revoluției

In clădirea M.I. (Ministerul de Interni) nu a fost votă să se între. De altfel, grupul incendiatorilor a ignorat-o cu desăvârsire pînă în jurul orei 18, cînd a apărut brusc un autobuz de oraș (31-B-641) plin-ochi cu polițisti căzuți pe bură pentru a nu fi văzuți din stradă. Polițistii au venit scuturi, casă și bestioale de răgoare. Încep să pătrundă în clădirea M.I. dar grupul incendiatorilor este sesizat de un confrere și era cît pe-acă că unul dintre polițisti să rămână pe afară. Aruncă sotul, care este capturat de mulți. Grilajul, masiv de fier se închide.

Incepe la M.I. balul grotescului și al morții. Balul grotescului, pentru că incendiatorii aruncă într-o veselie cu pietre și sticle incendiare în geamuri, deși fiecare fereastră și apărător de un grămadă masiv, deși fiecare „lovitură de moarte” care face să se aprindă făcăruș este anihilată imediat cu furtonul de apă, ojătoare și fiecare fereastră. Euforia numărului și atât de mare încit incendiatorii chiar nu pot să devină să Ministerul de Interni nu poată fi incendiat sau cucorit, oricăt ar vrea el, pentru că Ministerul de Interni nu trebuia să fie cucorit. Balul morții, pentru că la 19.30 este impusă primul ora, Constantin Mihai, de 31 de ani. S-a așezat în fața unei ferme și el a zăpezit că de la o fereastră

a M.I.-ului se trage. Glontul a fost mortal.

Pînă la ora 23 au mai fost impușcați trei oameni. Armata a venit, a vizat, a plecat. Incendiatorii au mai aruncat sticle incendiare în M.I. și mai dat foc la cîteva imagini, după ce le-au golit rezervorile de benzina — munția necesară unui joc dement: ... care au murit oameni, în joc cu niste reguli crudate, subterane, despre care nu stiu dacă e bine să dăm impresia că-am săt. Se poartă perplexitate și afara naivității, la scară națională. Sau, în anumite medii botezate intelectuale, se poartă o ciudată superioritate, pe care îl-ar putea da „neșăpicare” în evenimente.

Adică, cum?

In jurul orei 2 noaptea, în Piața Universității s-a tras cu la balsam din spate Ramaria copilar. Au fost răniți și au murit oameni, tigani sau români, vinovați sau nevinovați. Între timp Televiziunea fusese devastată, dar numai pînă la o anumită limită, pînă la un anumit buget de distrugere, cîteva în genul: pin-ai, băieți, vă-ai jucați destul! Altfel riscul să vă placă jocul, să vă dochiți jucărula pentru voi cu orice pret. Dar, despre Televiziune mai tîrziu.

A doua zi dimineața urmări să sosescă în Capitală minorii din Valea Ialui.

• „Crima e apiaudată pe străzile Bucureștiului”

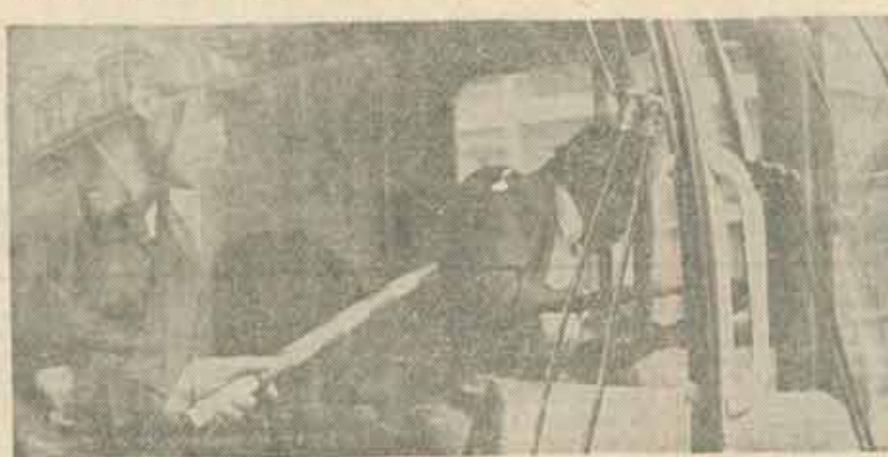
Astăzi am declarat poetul Cezar Ivănescu în zile de 14 iunie, la prima la Spitalul de Urgență. E băut, deasupra de minerei care au venit să „apere tinerădemocrație de după revoluție”. Studenții sunt vîzuri pe străzi și în facultăți, bătuți cu o cruce de nedescris, căcați în picioare de bocanci și cîntă despre cîteva nu stiu dacă su căciat vreodată într-o mină. Sunt devastate biblioteca, laboratoare, valori culturale de nemăsurat. De asemenea, sedile partidelor istorice, case ale liderilor politici, redacții și unele zile de opozitie. Total bine gindit, coordonat, pus în aplicare. Bucureștenii (Dumnezeule, numeroși bucureșteni, mai ales tinerii „gospodinelor” de la zona și ore de birjă) aplaudă marsul Insingerat, pînă la a-și da senzație de vomă, ai minorilor. Marsul triumfal al decapitării intelectualității. Pentru că tinerii care sunt după la Spitalul de Urgență sunt loviți mai ales în cap: cu răngi, fururi cu înșile de

fier, toporisti, tirnăcoape. Un complex al inferiorității și mărturisirilor, prinde viață, se umflă ca o floare enormă, carnivoră, hidroscopică. Marian Munteanu e adus la Spitalul de Urgență, băut în chip barbat, scăpat ca prin minune să nu i se trăie capul cu toporul — chiar să fie făcut acesta propunere, s-a deliberat (pe 18 iunie, la pezină, e arestat din Spitalul de Urgență cu mandat de la Procuratura militară; un arestat „legionar” dus pe teră pentru a fi judecat).

Bucureștenii trăiesc încă cu o frică paralizantă, o frică malefică, facindu-i să tăcă, să-și vadă de-a lor. Dar frica va trece și vor nașări întrebările: insistente, neieritătoare. Așa să fie. Cum în fiecare rău care nu se întimplă e, în ultimă instanță, o sănătățile a bisecu.

N-am putut să nu fiu patetic. Vă rog să mă lăsați.

GEORGE ARUN

• Raia de bastoane și picătura chinezescă

In aceeași dimineață sunt arestați patru studenți din Facultatea de Arhitectură. La ora 6 și sunt arestați în domiciliu Marian Munteanu, șeful Ligii studenților (în jurul orei 12 va fi eliberat, cu condiția să se facă bătăi cîntărești, să nu mai „instige oamenii la rebeldie”). Manifestanții care fuseseră arestați dimineață sunt duci în dubă poliția la o unitate M.I. din Măgurele. Sunt tinuti cu mîinile spate, cu fata la perete mai bine de sase ore. Sunt bă-

tut cu bastoanele de cauciuc: metodic, fără prea multă convinsare, fără grave vătămări corporale. După-amiază îl se dă drumul la toti, fără nici un fol de condiții. Întrebare: ce vor face cei aproximativ 200 de arestați după ce se vor vedea săcăsi dintr-zidurile unității M.I. din Măgurele, bătuți și înlocuiri, nu de ferică, ci de săfătrindărea acestor frici, după metoda picăturii chinezescă?

• Vrem arestații... liberi!

Evident, nu vor merge acasă pentru a face un duș! Oră pentru a-și bea fiecare cafea fierbinte în sinul familiei. Piața Universității și în flăcări. Ard camioane și mașini ale Poliției. De la balconul Universității vorbește Marian Munteanu. (Nu e adevărat că a înțeles în dezordine și violență, în noapte zilei de 13 iunie, dimpotrivă, a încercat în repetate rînduri să tempeze oamenii din piață, i-a rugat să se organizeze, să nu răspundă la provocări. Nu sunt un admirator al lui Marian Munteanu, cu atât mai puțin i-am gustat discursurile lui oratorice, — dar încrezăre care î se face acum este străvechi și de un cincin gratuit. Chiar și

Marian Munteanu um „poate” astăzi de mare?).

In jurul orei 17.30 un glos din mulțime propune să se moeară la sediul Poliției Capitalei pentru a cere eliberarea arestaților din dimineață același zile. Se poartă în coloană, coloană se alătură și unii treacători sur în fața sediului Poliției Capitalei multimea scandând: „Vrem arestații!” (La acea oră arestații erau, probabil, eliberați). Un civil apare la o fereastră a unui etaj superior. Se aruncă prima piatră în geamurile clădirii — acesta a fost semnalul penitru ca tot ce a urmat apoi să se poată numi literie colectivă, de-a boala și vardiștili, de-a literatură de stat etc. etc.

CORTINA DE FIER

Luată în sine, lovitura de stat bolșevică din octombrie 1917 nu a fost o revoluție, ci un exercițiu de metodă și noi puteri. Bolșevicii au acaparat principalele instituții ale puterii, în scopul implementării unei revoluții politice, sociale și economice, conformă cu o schemă ideologică. Din punctul nostru de vedere important este faptul că bolșevicii n-au urmărit și nici nu prețin să urmărească realizarea prumișunilor și obiectivelor revoluției din februarie 1917. Revoluția din februarie 1917 a fost o revoluție în toată puterea cuvințului, în ceea cea mai bună tradiție europeană. Monarhul absolut a fost forțat să abdice; suveranitatea poporului a înlocuit suveranitatea monarhului; la ordinea de zi s-a pus actual instituției unui nou regim democratic. Bolșevicii au intrat în scenă nu ca promotori ai unei modernități care înălțărea vechiul regim. Împotriva, în numele unei alte interpretări a modernității, ei au răsturnat un regim modern, angajat pe drumul legitimării constituționale. Lupta împotriva democrației și liberalismului în numele unei versiuni prețin comunitare a modernității a început în octombrie 1917. Lupta a continuat prin marsul împotriva Romel, marcia su Reina, ca și prin abolirea constitutiile de la Weimar de către Führer. În pofta infringerii militare a două regimuri totalitare din Europa, tehnica de putere a dictaturii totalitare (aflat în versiunea bolșevică, ceea ce în ceea ce fascist) a căpătat în perioada postbelică, o largă răspindire în numeroase state din lumea a treia, iar versiunea bolșevică a proliferat în cîteva țări europene. Nu mă refer aici la principalele state „satellite” ale Uniunii Sovietice, state în care totalitarismul a fost introdus de armate străine sau prin lovitură de stat inițiate de către conducătorii sovietici, așa cum a fost cazul, în februarie 1948, în Cehoslovacia. În prezent, versiunea bolșevică a totalitarismului pare să fie decedat, în pofta prezenței sale massive în Asia. Rămîne de văzut dacă același lucru este valabil și pentru scenariul fascist.

Revoluțiile totalitare apar prin confruriare cu alte forme de modernitate. Ele combat, fără excepție, versiunea liberală (democratică) „occidentală”; dar, totodată, ele se combat între ele. Compusul adjecțional fabricat de mașina propagandistică a lui Goebbels, și nume „bolșevico-plutocratic”, nu este doar o inventie ieftină, ci un indiciu al lipsului că proiectele totalitare sint întru totul moderne și că nici una dintre ele nu admite existența unui rival.

Deconstrucția totalitarismului revine, într-un sens, la reîntoarcerea la starea de lucruri care a precedat totalitarismul, dar nu revine la reîntoarcerea la vreă stare de lucruri premodernă. În țările unde democrația liberală nu există deloc, se impune reîntoarcerea la un model existent încă înaintea totalitarismului, nu la un autentic stadiu istoric al democratiei liberale. Reîntoarcerea la un stadiu premodern, pornind de la una din versiunile pervertite ale modernității, ascunde primejdia unei reîntrări într-un ciclu dacă nu identic, cel puțin similar. Există riscul evident că, dacă ordinirea socială și politică antediluviană reinstituătă nu va ceda locul unei democratii liberale, totalitarismul ar putea renastă. Toate capetele balaurului trebuie să fie retinute în același timp.

Cu toate acestea, deconstrucția unui totalitarism de tip sovietic este o sarcină extrem de dificilă și complexă.

Totalitarismul nazist a fost învins de către puterile aliate. Ceea ce a urmat după aceea este parcă acasă dintr-un basm. În timp ce primul născut (adică partea cea mai mare din trăia totalitară de altădată) a primit din naștere în dar de la învingători o constituție liberală și democratică, precum și un sistem economic activ, al doilea născut (partea mai mică a tării) a primit, tot ca dar de naștere, modelul sistemului totalitar sovietic. Fratele mai mare a muncit mult, a devenit bogat și falnic; fratele mai mic a muncit mult și el, dar a continuat să rămână sărac și cearzor. Înăpîntul actualului initial al revoluției, fratele mai mic a hotărît să

ALEXANDR ZINOVIEV

OMUL DE BINE

Fragment din „INSEMNAILE UNUI PAZNIC DE NOAPTE”

Societatea ivaniană¹⁾ a contribuit mult la progresul social al umanității, rămisând o nouă categorie de indivizi, încă necunoscută: aceea a oamenilor de bine. Nu se poate afirma că ei ar fi fost total absenți la Ivansk în trecut și în celelalte tări. Dimpotrivă, se pare că și ei au fost destul de mulți, iar în ceea ce privește societățile moderne de tip non-ivanian, numărul lor a fost și este încă și mai mare. Pe de altă parte nu este exclus ca acestia să nu fi existat deloc la Ivansk. Dar astăzi nu are nici o importanță. Esențial este rolul social al acestor indivizi. Așa cum în grupurile umane importante și destul de statornice există multe persoane (femeie adesea doar una singură) care se specializează în rolul de mască-tici benevoli, la fel grupurile sociale ivaniene specializează una sau mai multe persoane (femeie adesea doar una singură) în rolul oamenilor de bine. Despre ce persoane este vorba? Bineînțeleș, ele vor fi din cindul celor mai comode, cele cărăre le convine mai bine acest rol, cele care vor fi avut de tras un profit substanțial. Dar esențial este de a sîi că sunt acele caracteristici ale omului de bine și care este natura lui socială ascunsă. În general, nici oamenii de bine, nici anturajul lor, nu au constința acestei nature profunde, aceasta fiind de la o trăsătură fundamentală. Omul de bine comite totuști acte care sunt compuse de ceilalți

dar și face de o atare manieră că, pe tăbloul fondului general, el apare ca și înăncărare a bunătății, sensibilității, cinstei, curajului, a fermității în principiu și a altor virtuți abstractive. De exemplu, într-un grup, se îndeamnă să fi atacat un individ A... Toată lumea pretinde că să și se aplică o pedeapsă severă. Omul de bine îl spune acestuia că ar fi bine să se multumească cu o pedeapsă ușoară. Putin răsuflare dăcă A... este nevinovat sau chiar dacă el este meritos din punct de vedere abstract (să deci burzheuz, aceasta înțelegindu-se de la sine). Să presupunem că A... a zis că Tatăl Dreptății¹) a fost un mare scriitor. Sau mai bine să luăm un alt exemplu: intrarea noului Consiliu unde îl se opounează și critica pe un individ B... Dacă vreunul îl ia apărarea lui B..., acesta din urmă o senză la cană! Ieftin! Omul de bine este indignat de atacurile ai cărui obiect este B... și îl promite că-l va sustine în Consiliu. Dar ghinion, el se înboalaște și nu poate veni la Consiliu. Păcat, căci dacă-ar fi putut veni, totul s-ar fi întrecut altfel. În general, omul de bine își aranjăază perfect toate miciile sale afaceri, dar și face cu blindete. El le aranjează chiar mai bine decât reacționarii și obsecurantistii. La dracu! sună deosebitre de ceilalți tot ce el cinstiază este binemeritat. Care este deci rolul adeverat al omului de bine? Prin simplu să exaltează

ALE EUROPEE RASARITENE

AGNES HELLER

acește constituția fratelui mai mare, act prin care a renunțat la proprietatea saie puteri constituționale. Intrucât cei doi frați sunt o singură națiune, cel mai mare dintre ei va deconstrui structura sociopolitică totalitară a celui mai mic, iar aceasta în condițiile impuse de către primul. Viitorul va arăta dacă aceasta va fi pe de-a-niregal în folosul ambilor frați, ori dacă va leza unor interese. În orice caz, celelalte națiuni din Europa răsăriteană nu au o opțiune similară. Ele sunt nevoie să efectueze o operație dureroasă și complexă care, dacă va fi încununată de succes, promite să aducă beneficii enorme; ele trebuie să deconstruiască propriul lor regim totalitar, sprijinindu-se numai pe propriile lor forțe.

Folosesc termenul „deconstrucție”, și nu „distrucție”. De bună seamă, regimurile totalitare trebuie distruse ca regimuri, iar totalitarismul este distrus numai dacă este distrus în întregime. Dar, dintre toate operațiile, aceasta nu este decât cea mai simplă. Totalitarismul comportă două aspecte: statul totalitar și societatea „totalizată”. Primul pas constă în înstărirea unui partid totalitar; al doilea pas constă în acapararea statului de către partid și în transformarea lui în stat totalitar. În final, statul pornește la totalizarea societății. Totalitarismul scoate pluralismul în afara legii. Un stat totalitar scoate în afara legii pluralismul politic; într-o societate totalizată nu pot exista instituții sociale, idei, forme de proprietate, gusturi și preferințe etc. care să se abată de la ideologia acceptată de la centru, impusă și dirijată. Desigur, în nisipile oricărui societate modernă, pluralismul continuu să subziste, indiferent dacă este sau nu este scoas în afara legii. Din clipa în care un stat totalitar renunță la prerogativele sale de totalizare a societății, o pluralitate de idei lese imediat din ascunzătoare. O societate poate fi totalizată într-o măsură mai mare sau mai mică. În ultimile cîteva decenii, un anumit gen de totalitarism central-european considerabil mai „atențuat” a putut să apără în Polonia și Ungaria, datorită faptului că partidele comuniste din aceste țări au relaxat, parțial sau integral, controlul lor ideologic asupra diverselor aspecte ale vieții societății; în același timp, în alte țări, de exemplu

In România, totalizarea societății a rămas intactă și omogenă.

Dacă fiind că toamna statul totalitar este cel ce totalizează societatea sau își slabeste strânsarea exercitată asupra ei, înălțarea statului totalitar implică și înălțarea societății totalizate. Odată cu stabilirea unui pluralism politic recunoscut în mod legal și real, meniu activ din punct de vedere funcțional, totalitarismul este distrus. Dar, deși distrus, el nu este încă deconstruit.

Sistemul pluri-partidist și totalitarismul sănătatea incompatibile. În acest sens, în cadrul sistemului cu o pluralitate de partide, atât statul ca și societatea sănătatea sunt complet defatilate. În același timp, totalitarismul a impus societății un model economic care nu poate fi abolit prin secret. În plus, societățile post-revolutionare moștenesc un aparat administrativ burocratic care, chiar dacă ar putea fi abolid pe un decret, nu-ar putea fi înlocuit în același mod, adică pe cale administrativă, cu un nou aparat.

Structura economică, administrația, relațiile de proprietate — aspecte care se intersectează — provin dintr-un trecut totalitar ce nu poate fi aboliționat prin simpla lor distrugere. Aceste aspecte trebuie deconstruite. Funcția partidului conducător nu trebuie înlocuită, ea putând fi pur și simplu abolită. Cu toate acestea, proprietatea de stat trebuie înlocuită prin altceva; în absența unui substitut, ea nu poate fi distrusă. Spus simplu, altcineva trebuie să fie proprietarul. Birocrația de stat la rindul lor, trebuie reinnoite. Întrucât erau reprezentanțe politice ale partidului-stat, ele fiind selectate în cca mai mare parte pe baza unor criterii politice, nu pe baza unor criterii de competență; administrația devenise supracentralizată și organizată strict ierarhie. Să totuși, altă pe plan local cît și pe plan central, o serie de probleme se cer reglementare. În consecință, deconstrucția implică procesul dezmembrării elementelor componente ale relațiilor de proprietate și ale coaducerării economice și sociale, îmbinate și sintetizate cîndva de totalitarism în modul său specific. Toate aceste elemente trebuie reînserate într-un context cu totul diferit, în care economia se poate dezvolta rapid iar funcțiile administrative vitale ale societății devin operaante, fără ar fi supuse unei restricții nejustificate.

Deconstrucția totalitarismului echivalează cu reconstrucția funcțiilor economice și administrative ale societății în direcția unei mai mari libertăți și a unei mai mari eficiențe.

Reconstrucția înseamnă reclădire sau restaurare dar mai înseamnă și recapitularea mentală a unuia anumit model, sistem, ca și-a unei teorii anterioare. Totodată, el presupune reclădirea sau restaurarea unei structuri nu între totul identice, după cum mai presupune faptul că sistemul reconstruit sau teoria reconstruită se schimbă în direcția unei variante mai bune și mai potrivite.

Economia totalitară se autojustificase inițial, în mod primordial, prin eficiență; numai accidental ea a invocat echitatea, și — în pofida unor supozitii jurnalistice — ea nu s-a autojustificat pe baza egalității. Economia de comandă era destinată, cum se presupunea, să corecțeze toate excesurile și defectele pieței se mai presupunea, totodată și a ratională, productivă, lipsită de contradicții. Economia de comandă este un experiment modern eșuat. Eșecul ei a fost patetic tocmai în măsură în care a reprezentat un experiment modern. Ea s-a dovedit incomparabil inferioră modelului bazat pe piață, model pe care pretindea să depășească și care, altminteri, este departe de a fi perfect din punct de vedere economic și social. Economia de comandă a eșuat tocmai acolo unde își revendica superioritățile, adică pe terenul eficienței. În prezent, ca o reacție normală la acest flacătoare mental, țările post-totalitare se reinventează în acel gen de regim economic modern care cel puțin să-și dovedească și mai cincigar doar orice alt lucru deosebit.

Gupta

Traducere de
SORIN VIERU

dau informații și ca și slugile dintre sălariati, oamenii de bine sunt elementele puterii deformate care pătrund în grupurile sociale ivaniene. Ca regulă generală, omul de bine colaborăază cu O.P.I.P.⁷ de o manieră sau alta. De la început, trebuie să distingem două accepții ale expresiei: „omul de bine”. Dupa prima, este un om dotat cu unele virtuți. Dusă a doua, este un om care joacă un rol social definit, foarte înalt. Se poate cădea sub incidența primei definiții, fără a o satisfacă pe a doua. De exemplu, dacă nu face parte dintr-o colectivitate, dacă colectivitatea este amorfă, dacă acesta nu are încă experiență trăsătură unei culturi sociale, dacă locul omului de bine este de la oscara etc. In schimb, este obligatoriu ca omul de bine, după a doua definiție, să nu poată cădea sub definiția numărul unu. Si dacă omul de bine numărul unu are veleități să iosească rolul omului de bine numărul doi, el este remarcat foarte repede și se ia cu privire la el măsurile

2) Ivanăcă — tură săracăre (fălmint ne cunoscat); — se poate recunoaște compunerea cavității din pronumiene Ivan și sufixul obisnuit orase în canticile românești.

los și satelor rusești.

3) Tatăl Dreptății — personal instruhi pînd scriitorul întreținut care respect adevarul, drept pentru care el nu poate publica serialele în ţara sa și recurge la a le publica în Occident.

3) O.P.I.P. — Organizația de protecție
iluminării mentale a poporului.

Traducere de
RALUCA BARAI

Argumente pentru o „democrație originală”

Majoritatea analistilor autohtoni (și chiar unii străini) au afirmat că, pentru România, răsturnarea singură din 22 decembrie a reprezentat un salt rapid prin care s-a produs alinierarea (dacă nu cumva depășirea) la situația clericală tării ale Estului comunist al Europei. Polonienii își trebuit aproape două decenii pînă la victoria „Solidarității”. Ungarii (a cărei revoluție din 1956 a lăsat urme adânci) cîtiva ani de „balans” al sistemului, Cehoslovacia și Indonezia, constantă și organizată rezistență pasivă („Cartea 77”), R.D.G.-ului o serie de manifestații ample pe fondul migrației în masă a cetățenilor spre realitatea „patrie germană”. Negregatia, în ciuda aparentei disidențe de apărăt din cadrul P.C.R.-ului, neanunțată practic de nimic (după revoluția din noiembrie ’87 de la Brașov urmînd o „tasare” brutală a anamblului social), insurecția de la sfîrșitul lui 1989 din România a părut — de acela — un miracol, un eveniment neprobabil în istoria contemporană. „Mămăligă a explodat”, s-a afirmat cu entuziasm, trecindu-se instantaneu de la o extrema la alta. Sceptici, pesimisti au devenit brusc optimiști, considerînd că decembrie 1989 poate fi socotit, prin ampliora radicalizării, similar lui iulie 1789 (revoluția franceză eliminînd competența structurile „nominalizante” ale vechiului regim), cei mai avințăți văzîndu-se deja președinti într-o societate a valorificării maximale, competiționale și libertății individuale.

Prinț-o treptă, dar fermă, demundare, rezultata într-o amendantă pe totuști, punând stăvile entuziasmului facil, speranțelor fără fundamente practice. Complotul unei parti și armatei și a securității, complicită binecuvîntată de gruparea „reformist-progresistă” a nominalizatorilor, s-a pus imediat și automat în mișcare confisciind insurecția inițiată de tineret, stopind transformarea ei într-o revoluție. Intelectualitatea radicală (disidenta) s-a găsit clănită în desert, tinerii revoltați s-au văzut lașați „să fiarbă în suc propriu” în Golenia, multimea nemulțumită s-a trezit cu mult doritul „salam” pe masă. Putin afectat, mecanismul instituțional s-a repus în mișcare. Consciencea a fost că alegerile din 20 mai, corecte în principiu (în ciuda obstrucțiilor în favoarea puterii, dar în conformitate cu caracterul ei) au indicat clar că România este încă departe de „lucrarea” din comunism, de „înțelegere” în Europa. Fortind o comparație se poate spune că alegerile de acum nu plasau România în situația Poloniei din decenul al săptălea cînd, cu toate modificările din lerăria nominalizatorilor, formidabile presiuni a dezastrelui economic și polarizat definitiv ansamblul comunității, generind reconstituirea societății civile, apărînd „Solidaritatea” și afilierea intelectualității la ea.

Care sunt cauzele acestei paradoxale și asurante involturi după explozia demolatoare din decembrie? Cum se explică faptul că împotriva logicii ce impună o totală respingere, cel mai optimism popor al „lagărului” socialist a optat în mod absolut majoritar pentru „democrația originală”, neocomunistă propusă de

F.S.N. 7. De ce, în ciuda pressei libere (mai puțin TVR, reticentă dar eficace obediensă față de putere și, evident, „organice” cotidiene ale acestela), a dezvoltării deghizărilor nominalizatorii comuniști, a opozitiei clericală și intelectualității radicale a fost posibilă orientarea massivă spre menținerea vechilor structuri, fie ele — partial flexibilizate?

Troublele arătat mai întîi că, după cinci decenii de totalitarism (absurd excesiv în ultimișii douăzeci de ani) societatea civilă românească nu mai există. Vechea clasă politică a fost distrusa aproape în totalitate, ceea ce nu s-a întâmplat (cu această excepție) în nici una dintre celelalte țări „frățești”. După Rusia sovietică, România a fost — la proporție — una din cele mai multe victime ale mecanismului totalitar. O distrugere sistematică a culturii politice specifice, o împărtășeză brutală a tradițiilor democratice structurate anterior au insotit instaurarea „dictaturii proletariatului” — formulă metaforică indicînd, în spatele personajului anenim desemnat, un grup de presiune omogen în raport cu ceilalți, tactic unitar, strategic agresiv. Pe fondul unei tabule rasa totale s-au impus valori ordonatorice străine atât spațiului politic românesc, cit și modului cultural bolăinic, individualizat, indolent, tolerant. Vechile configurații sociale, flexibile, permisive, generind o lerărie în continuă prominență, de tipul meritocratiei, au fost înlocuite cu un sistem de caste, rigid, riguros prescris, asemănător modelului, descris de astfel de Marx însuși, al „modelului de producție asiatic”. Cartele dominante (nominalizatorii), constituie la totuști nivelele administrative ale societății, au eliminat astfel oricare tendință de reconstituire a unor clase politice împunită, pe fondul unei accentuate docularizări, un ceremonial social riguros, videt de motivatie în sensul posibilelor angajări individuale constante. Massile s-au văzut excluse de la decizia politică (delegarea opțională dispărînd), indivizișii s-au pomenit absolviți de responsabilitatea socială a actelor lor, prin demisia forțată de la oricare angajare personală. Prin excluderea unei lerării axiologice de alternativă s-a creat o forma mentală necritică, capabilă doar de judecății de conformitate cu obiectivile propagandei dominante. Confortul mental și psihic rezultat astfel este o prenășă majoritară a perverzii morale, a irresponsabilității individuale urmărite de putere ce îndeplinește să rezolve singură, prin nemilăcire, ansamblul problemelor dezvoltării. Trecutul, prinț-o stăruitoare, constantă presiune, însemna majoritatea a indivizișilor și au orientat energiile numai spre asigurarea materială a existenței ce a devenit preocuparea lor principală, stimulată de altfel de putere prin exacerbația negativă a condițiilor vieții. Primul scop al totalitarismului, depolitizarea de masă a fost astfel atins.

Dramatica stare economică a societății a dimensionat monstruos un fenomen marginal în oricare societate democratică: corupția. Orientarea constantă a nominalizatorilor spre menținerea statu-quo-ului social, spre conservarea lerării existente finitațile producindu-se doar

în plan arizorială a presupus generalizarea unui sistem clientelar cu aparență ordinară feudală dar cu realitatea acumulării primare de capital, a unei imburghiziri sauvaže. Nominalizatorii se află, în fond, în situația nobilimii de curte, existentă în Franța, înainte de 1789, nobilimea dependență în mod absolut de putere absolută, dependență concomitentă de stipendile burgoziei în ascensiune. Deosebita este dată de inexistentă burgoziei care prin prenășea pirghilor sale economice jugula arbitriului; etatizarea economiei și egalitarismul forțat impus de structura totalitară comuniștilor (a cărei rădune de a fi constă în dirijismul economic — izvorul potențial al inegalității în contextul concurenței libere) și anihilat manifestarea oricărei competențe, sursele prestigiosului social fiind bazată în obediensă față de școaloul superior și în protecția obediensă inferiorilor. Conștiința statusului se realiza astfel printre aberanță restituire a dreptului de „primogenitura” și era intărîtu, la adaptul solidarității de castă, prin eludarea și corupția oricărei legi. Exemplul „dinastiei” conducătoare a fost generalizat, funcționând în consens mafiot pentru preservarea membrilor castei. Rezultatul corupției generalizate, ale culpabilității colectivăi voluntare pentru apartenența la casă, au fost o pauperizare generală a poporului și înfricoșarea pieței negre și un dispreț total pentru oricare sistem de drept. Inclinația levantine, bizantinismul au fost stimulat în exces functionind pe față la oricare palier al mecanismului.

Alcenarea funcționării normale a societății s-a datorat și unui alt fenomen de o nemaiînlînată amploare: ideologia totalitară. Structurată ca deformare pariziană a realității, ideologia are în general menirea de a modela atitudini, de a forma convingeri. Rolul ideologiei totalitare este altul; ea trebuie să dea pregnanță realității unei fictions, ea trebuie să impună falsul drept adevar, să medieze în ciuda situației concrete o situație inexistentă dar cu caracteristicile concretului. Indiferent de nivelul temperaturii reale, reală era temperatura anunțată. Expusă în ritmul liturgiei al limbii de lemn, proiectele ideologiei dominante căpătau astfel consistență, forță de impact a simplității. O intelectualitate mercenară, coruptă, egoistă, dependentă în mod total, de elita neintelectuală avea misiunea de a accentua în contextul unei aculturări accelerată, denotatoare de tradiții, derulat anamblului, încrederea lui în docizile intuitive, nemotivate ale conducerii. Formula „noi suntem, nu gădîm!” aici își găsește sorginte.

Reacția inertială a societății românești în posteritatea lunedîa a insurecției din decembrie 1989 devine astfel explicabilă. Ridicarea spionișă a tineretului, categoria socială cea mai frustrată prin lipsa orizontului, nu a dus automat la reorganizarea politică a structurilor totalității, în modificarea sistemului instituțional. Necorupt, impermeabil la „argumentele” ideologiei (observind că „regalele și gol”), tineretul a provocat precipitarea nemulțumirii surde a maselor și alerta nominalizatorilor ce își vedea (de mai multă vreme) privilegiile amintite prin excesul de urâție al conducerii dictatoriale. Lipsa de organizare a insurgenților, reacțile hainești ale disidenților intelectuali au facilitat preluarea puterii de către complotișii nominalizatori, ce și-au căutat legitimația prin transformarea insurecției în „revoluție” a cărei „emanat” s-au prezenta. Cristalizarea unor atitudini anticomuniste evidente, punere în discuție a contribuției ei „de sine” la răsturnarea dictaturii, starea precară a economiei au impus nominalizatorii să căutează unei legitimități de drept prin forțarea alegerilor într-un termen scurt, să genereze o serie de mi-

suri „democratice” în consens cu cele din estul european.

Ansamblul comunității nu a realizat că eliminarea „clanului ceausescu”, și a celor mai compromisi acoliți ai lui, nu a dus automat la revoluție, nu a implicat transformarea esențială a structurilor mecanismului birocratic-nominalizator. Pentru nominalizatorii nu a fost vorba niciodată de o evoluție spre alt sistem el, doar de o înnoire a schemelor reactive ale celui existent, de o flexibilizare a lui. Tranzită minimă spre o „economie de piată”, limitarea loturilor rurale arendate (nu a vorba de o improprietare veșnică), autonomia afirmată a marilor unități industriale amintesc mai degrabă de perioada N.E.P.-ului leninist ce a succedat „comunismului de război”. Măsurile „provizorii” au menită depășirea marasmului economic fără a atinge esența dominoare a sistemului.

Preluind puterea cu toate pirghile ei, nominalizatorii (a cărei solidaritate este generată de lungi ani de conviețuire și acțiune comună) a realizat o anume primenie a „virfurilor”, admitînd reprezentanți ai „școalului doi”, ai „micilor nobiliști” de apără, dar și a unor „lideri” populari, propusi în față de insurecție. Trăsătura lor comună este unitatea de grup mafiot și corupțională. Tehnicile provin de la defuncta „academie de partid”, intelectualii puterii sunt veci și laudători ai clanului dictatorial (tiarășii, activiști, funcționari) cărora li se adaugă intelectualii necompromisi dar nostalgiici după o sigură bunăstare, lumpenproletarii „luptători” (multi cu antecedente penale verificabile), având calitatea de a nu avea nici un ax moral. Votul proporțional a alcătuită tarele lor, le-a accentuat agresivitatea — concretizată în promovarea, la umbra puterii (dar și a personalității certe a d-lui Iliescu), a unor metode pe persuasione și forță verificabile. Confirmată la putere această castă înnoată, mult mai rapace în haosul post-insurecțional, într-o situație delicată, aproape fără ieșire. Reacția violentă la oricare contestare, incapacitatea de a dialoga, după cum s-a vizat în tragicile zile de 13-15 iunie sunt expresia derutei ei în fața vîitorului. Acest vîitor, pregătit și prin ecoul sociului psihologic generat — în urma refuzului rezolvării rationale, civilizate a situației — de devastările și agresiunile provocate cu bună stîntă de putere, este inexorabil chiar dacă TVR bruiază cunoașterea realității, iar presa de opozitie este interzisă la eroare „colectivelor de oameni ai muncii”.

Lupul își schimbă părul, dar năravul îi spune un vechi proverb românesc. Interesată doar de putere, nominalizatorii nu poartă duce pînă la capăt o serie de reforme ale căror efecte ar demoala înșâi ratinile existente ei. Compoziția socială a grupului dominant, semidictoria majoritatii membrilor săi (astrologul și metafizicianul) Vulcan sau „revolutionarul” Dan Iosif sunt exemple flagante. Lipsa de moralitate a intelectualității atâtvea sănătoase sănătoșirii și forță verificabilă, în urma refuzului rezolvării rationale, civilizate a situației — de devastările și agresiunile provocate cu bună stîntă de putere, este inexorabil chiar dacă TVR bruiază cunoașterea realității, iar presa de opozitie este interzisă la eroare „colectivelor de oameni ai muncii”.

TOMA ROMAN

P.S. Evenimentele extrem de grave din zilele de 13-15 iunie impun o serie de întrebări la care se cere un răspuns neînțîzat:

1. De ce guvernul a refuzat sistematic dialogul public cu reprezentanții Pieței Universității, optind în final pentru soluția violentă, desă, experiența și arăță, violența naște întotdeauna violență?

2. Care este justificarea apelului ilegal la o categorie socio-profesională (minești) în „reprințarea” altora, creîndu-se astfel un precedent extrem de primejdos (finanțatorii contra cumpărători, frizeri contra clienți etc.)?

3. Cine răspunde pentru declanșarea evenimentelor din 13-15 iunie, comunicate oficialelor și fiind contradicitorii elementelor legionare, fasciste (dl. Iliescu — „complotul dreptei în Est” sau „traficanti, proxeneti, bănișorii” (dl. Roman), România spărind în situația din urmă drept o Columbie a Estului?)

4. Pe ce motive au fost atacate și devastate sediile unor partide de opozitie, instituții de învățămînt și cultură, redacții etc., și în fiind că „justificarea” a apărut numai după atac (droguri, arme, banii falși), vădîndu-se astfel, eufemistic, derizorile?

5. Cum vor fi trăsi la răspundere cel care au instaurat, în zilele de 13-15, în București, un climat de extreimă violență (fiind cunoscut că, de parte a coalității, nici un „miner” nu a fost arestat pentru molestările individuale grave și gratuite, pentru omucidările „accidentale”)? Dar autorii morali?

T. R.

GOYA : Derosteile războiului

Profilic

CUM A FOST LA COPENHAGA

Prințul C.S.C.E. (iunie 1990) ce are loc la Copenhaga pe problemele românești și a organizat un întreg sistem de activități paralele cu conferința „Delegații guvernamentale”: trebuie spus că, de cele mai multe acțiuni paralele s-au bucurat de o mult mai mare atenție și interes publicului și mijloacelor de comunicare în masă decât conferința de lucru în ceea ce urmă ca se expun în mod obișnuit doar rezultatele de lucru ale oficialităților. Mai mulți membri ai Grupului pentru Dialog Social (Doina Cornea, Radu Filipescu, Gabriel Andreescu, Victor Bărsan și Dan Oprescu) au fost invitați să susțină conferințe și să discute cu reprezentanți privind (1) situația generală actuală din România și (2) problema minorităților naționale în țara noastră. Întăririile la care au participat alti persoane din țară, ei și din străinătate au fost organizate de Comitetul Helsinki din Danemarca, Comitetul Internațional Saharov, Comitetul danez de Acțiune pentru România și Grupul Danez pentru Drepturile Minorităților.

In zile de 7 iunie a avut loc ea dintii reunione, deschisă de conferința profesorului Mark Almond (de la Oxford, cunoscut specialist în problemele românești) înstituția România 1990, a urmat Gabriel Andreescu, cu o mesajă consacrată Alegerilor românești. Mesajul doamnei Doina Cornea a subliniat necesitatea Reconstrucției morale a României, în afara căreia nu fi de înțeles călăuzarea unei adevărate emocii în țara noastră. Semnatul prezentat de duci a investigat tema Sighetu Marmației — lansul drum și democrație, în rind legătura dintre un sistem național și existența unor verități sociale și a societății civile. Mediul în care vorbit anotimpul, care trece astăzi prin echipamentele de tehnologie și tehnicii. Cu referire la postrevoluționar, s-a abordat deosebit de agresiv Antonescu (Basilescu) și ne vremea lui să se schimbe acestea. În cadrul acestor discuții, specialistii din Comitetul Helsinki — Sparre au vorbit și despre drepturile omului, Comitetul Frontal s-a referit la situația de "făcere democrație". Atât în trebările ziaristilor, cât și cele ale naționalului din sală au arătat că, în general, situația din România este în continuă evoluție, iar interesul centru respectarea drepturilor omului în țara noastră — cescut. Evident, opinii exprimate în conferință, precum și răspunsurile date la întrebări au reflectat opinile celor în cauză, iar nu neapărat vreun punct de vedere oficial sau de grup: cei invitați acolo nu formau, astăzi, o „delegație”, ci s-au reprezentat în primul rînd pe sine. Dincolo de platforma minimală comună, potrivit căreia în România postrevoluționară este nevoie atât de democrație, cât și de respectarea drepturilor omului, vorbitorii au abordat respectivele teme după puterile lor, iar diferențele soluții propuse pentru acelasi probleme au fost firește urmăre a unor poziții diverse, datorate diferențelor în abordarea conceptuală a realităților românești. Ca de obicei la asemenea întăriri, foarte productive s-au dovedit discuțiile de pe calcarea instituțională care a găzduit festivitatea.

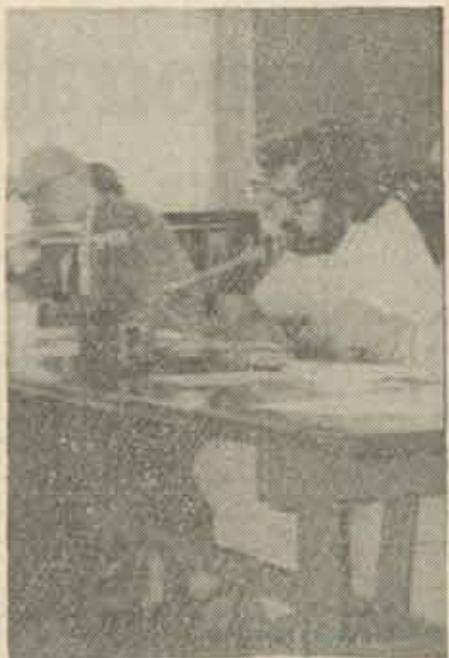
A doua zi, 8 iunie, a avut loc o reunire mult mai animată, dată fiind și tema pusă în discuție: Problemele minorităților naționale în România. În primul rînd, un documentar istoric al situației a fost prezentat de V. Socor (München), iar Emrich Dumitru Borbely (Timișoara) a susținut comunicarea Politica cu privire la naționalitate în rîmul lui Ceaușescu, Nicolae Gheorghiu a prezentat o temă ce a stîrnit aprinse discuții: Tigran în România. În vreme ce Victor Bărsan a prezentat o altă comunicare, exprimând o perspectivă cu privire la particularitățile etnice ale minorităților din țara noastră. În același ordine de idei, William Totok (Berlinul de Vest) și-a expus pe scurt poziția cu privire la problema națională în

les), specialist care s-a făcut remarcat în repetate rînduri și în cadrul discuțiilor. Smaranda Enache (Tîrgu Mureș) s-a referit la Dialogul inter-etic ocupindu-se în deosebi de convictiunile românilor și ungurilor pe pămîntul Transilvaniei. În finalul reunirii, Ole Stig Andersen (din Grupul Danez pentru Drepturile Minorităților) a făcut o scură prezentare a activităților coordonate de organizația sa.

In afara cadrului propriu-zis al conferințelor, am avut numeroase întăriri cu reprezentanți ai unor organizații scandinave care veghează la respectarea drepturilor omului prețuită în lume; totodată, am avut numeroase discuții „neoficiale”, de maxim interes pentru noi, cu mai mulți basarabeni aflați în Danemarca pentru o altă „activitate paralelă”, consacrată minorităților naționale din Uniunea Sovietică. De cîteva ori, cele povestite de frații noștri de dincolo de Prut ne-au mers la înîmă, dar ne-au și intristat foarte.

Programul de la Copenhaga n-a putut fi respectat întrutoțit: de oildă, am fi vrut să vizităm și o casă din daneză, dar am fost avertizat că respectivul stabiliment este... închis, deoarece detinutii săi în week-end.

Doamna Victor Bărsan și Dan Oprescu au fost invitați de grupul norvegian „Democratice pentru România” să facă o scură „vizită de lucru” în Oslo, cel doi au plecat într-acolo, unde îl aștepta un adevărat program full time. Vizită și convingeri la sediul Comitetului Norvegian Helsinki, o întîlnire la Comitetul pentru Politica Externa al Parlamentului, participarea la un seminar organizat de Institutul pentru Drepturile Omului (unde au participat studenți din SUA și Europa Centrală și de Est), alt seminar (despre drepturile omului în România anului 1990) cu presa norvegiană, vizită la Asociația Norvegiană — Națiunile Unite pentru Educație și Drepturile Omului, convingeri cu conducerea grupului norvegian „Democratice pentru România” etc. Foarte interesantă s-a arătat întărirea de la sediul corporației transnaționale Veritas (specializată în expertizarea navelor maritime, dar și a echipamentelor industriale, a centralelor nucleare și a tehnicii spațiale); conducătorii corporației au răsunat decisiv la o întrebare privind eventuala

tudine tocmai actuala instabilitate socială și politică. În orice moment, la noi, ar putea avea loc greve, manifestări etc., evenimente care nu sunt deosebite de natură să contribuie la rotina profitabilă a capitaliștilor; din același motiv, investitorii majori nu sunt interesați într-o cooperare cu Polonia, ci, poate, doar cu Ungaria. Capitaliștii din România îl să explice cu toată bunăvoiță, dar și cu totuș fermitatea, că investiții substantiale, de factură structurală, nu au fost făcute în perioada de după cel de-al doilea război mondial decât în țări ce prezintă maxime garantii, iar îndeobște aceste garantii erau reprezentate tocmai de prezenta trupelor americane pe teritoriul acelor țări (Germania de Vest, Italia, Japonia, Coreea de Sud și.m.d.) ; cu delicatesă, îl să arătă celor doi membri ai Grupului pentru Dialog Social că investiții străine majore reprezintă în primul rînd interesul celor care primește capitalurile respective, și abia în al doilea rînd interesul posesorilor de capital.

Scandinavia e bogată, înînălită, primăvara (cu vizitatori, pentru că aziștii politici să se declară aziștii politici și acasă în clădi evidență xenofilia scandinavă), iar oamenii săi calzi și solari. Am făcut bale în Marea Nordului — era suportabilă ca temperatură, iar plaja avea un nisip de a ființe comparabilă cu nisipul de la Mamaia. Înghitism în scaloă își nu numai apa Mării Negre are exact concentrație de săruri care se regăsesc în lacrimi, și că numai pe litoralul (desigur românesc) al acestel mări se poate practica însoțit cu ochii deschiși, pe sub apă, fără probleme. Tot „propaganda comunistă”. Să citești vor mai fi la fel, dintr-acestea mărunte, precum și din cele importante... Am văzut că ceva și ne-am mai destupat, în minte, dar și la înîmă.

In seara de 13 iunie, la turnul de acută din televiziunile daneze, am văzut ce se întimplă la București. Nu ne-a mai răbdat sufletul să stăm acolo. Am luat primul avion și, pe 14 iunie la prînz, eram înapoi acasă.

DAN OPRESCU

DECLARATIA CARTEI 77

ARGUMENT

La 5 ianuarie 1977 era dată publicității la Praga, Declarația Cartei 77, unul din cele mai remarcabile gesturi politice ale intelectualilor cehoslovaci, care marca debutul unei mișcări de lungă durată, de subminare din interior a unui sistem politic care viața constant și repremă fără drepturile fundamentale ale omului, în numele unei false ușoare comuniste. Ocazională de un proces abuziv intentat unor tineri muzicieni rock cehoslovaci (amintiti și în textul propriu-zis), Declarația era semnul exterior al unei forme originale de opozitie politică, ce se aseza de fapt în continuarea momentelor de revoltă împotriva sistemului comunist din Europa de Est, începute în R.D.G. în 1953, în Ungaria și Polonia în 1956, Yugoslavia și Cehia în anii '68 și pînă la mai recentele mișcări din Polonia.

Constituția la început dintr-o restrînsă minoritate de intelectuali din generația diferită și de formăjii diverse, reunite în mod liber de același crez democrat, Carta 77 își propune să genereze o acțiune largă de critică socială împotriva abuzurilor și neajunsurilor „socialismului real” cehoslovac din interiorul acestuia și de pe poziții care respectau de fapt tezele mai noi ale „socialismului cu față umană”. Carta avea în vedere nu atât dărâmarea sistemului, cât inițierea unui fenomen de auto-control social, de profilaxie civică de masă împotriva pasivității politice și a lipsei de voință democratică, printre-a luptă culturală și ideologică „pentru conștiința oamenilor”.

Desei pacifistă, legalistă și restrînsă numeric, apariția Cartei 77 a fost urmată imediat de inevitabilele represiuni politice, ca și de arbitriașul acțiunilor juridice inventate, membrilor săi înscenindu-și-se procese și culpabilizările publice, prin mijloacele de comunicare în masă, la nivelul întregii țări. Abia acest fapt a transformat Carta 77 într-un ferment real al impulsivării unei opozitii culturale și ideologice mai numeroase și mai bine organizate. În ciuda represiunilor, Carta 77 a continuat să existe, pronuntându-se an de an, prin purtătorii săi de cunoscere, împotriva stărilemilor nedemocraticale din țară, incitând astfel la alte forme și mișcări de inițiativă civică, atât în Cehoslovacia cât și în alte țări estice. În 1978 în flință la Praga, Comitetul pentru apărarea persoanelor urmărite penal în mod injust — VONS —, care e repede tradus în

justiție, în octombrie 1979, printr-un proces devenit la rîndul lui celebru. Se dezvoltă apoi o rețea de tipărituri clandestine — „samizdat” — cu edituri proprii — „Expedie” (Expedita) sau „Pellice” (Sub lanțuri) — care publică de-a lungul anilor, sub formă dacăto, sute de titluri a peste 150 de autori cehi interzisi. Deși urmăriți și inchini, membrii Cartei au continuat să scrie și să publice, alcătuind nucleul unei falange de remarcabili esești de politologie estică, devenind renomata în Europa (Václav Havel, Miroslav Kusý, Václav Benda, Jiri Hájek, Václav Černý, Ladislav Hejdánek, Petr Uhl, Jiri Ruml și alții). Semnificativ, potrivit unui eseu care a apărut în Carta 77 un fundamental teoretic și un stimulent important pentru propriile lor formule de opozitie, „Solidaritatea” recunoscând rolul catalizator al acesteia pentru propriile sale acțiuni.

Imi amintesc că de mult as fi dorit, înainte de Decembrie 1989, să cunoască conținutul acestei Declarații a Cartei 77, despre care anunțam la radio Europa Liberă. Gestul temerar al intelectualilor cehoslovaci mă umpluse de umilită și admirație amară. Immediat după Revoluție, am crezut împreună cu mulți alții probabil, că asemenea texte și asemenea gesturi devinseră bruse caduce, depășite de impetuș, după a aproape totală absență de explozia unei revolte populare neasteptate. Recitind-o acum, înțeleg că această Declarație, ca altă gestură asemenea, rămîne în fondul ei oricărui actuală. Rămîne gestul ei temerar și pur de a spune cu similitudine luorurilor reale pe nume — acel atât de dificil „impăratul și gol” — într-o vreme când asemenea adevăruri erau pericoluoase. Rămîne valabilă angajarea curată a unei mîini de intelectuali, în actul apărării neșănușit și lipsit de speranță, de a zdrujinde pasivitatea civică și somnolenta politică, încercând aparență fără sansă să frezească vina morală a conciliatorilor lor, umplind, aparent în gol, vacuumul voinei civile a națiunii, cu un nou sens al co-responsabilității umane pentru tot și pentru toți. Si oare, ne putem întreba, embrioul unei consiliente libere, astfel sădit, este astăzi deplin devoță? Oare nu mai avem încă multă nevoie de asemenea gesturi, asemenea carte, asemenea declarări?

MAGDA CARNECI

In Registrul Juridic Cehoslovac la numărul 120 din 13 octombrie 1978, au fost publicate textele Acordului Internațional asupra Drepturilor Civile și Politice și al Acordului Internațional asupra Drepturilor Economice, Sociale și Culturale, semnate în numele republicii noastre în 1968, reiterate la Helsinki în 1975 și intrate în vigoare în țara noastră la 23 martie 1976. De la acea dată cetățenii noștri s-au bucurat de drepturile, iar statul de obligații ce decurgeau din acestea.

Drepturile și libertățile umane garantate de aceste Acorduri constituie trăsături ale unei vîsti civizate pentru care s-au luptat multe mișcări progresiste de-a lungul istoriei și a căror legătură ar putea fi sprijinită în mare măsură dezvoltarea umanității în societatea noastră.

Sălăbăm de aceea cu bucurie aderarea Republicii Cehoslovace la aceste acorduri.

Publicarea acestor texte serveste totuși ca un monument puternic al felului/măsură în care drepturile fundamentale ale omului există, din păcate, doar pe hîrtie în țara noastră.

De pildă, dreptul libertății de exprimare, garantat de articolul 19 al primului Acord menționat, este în cazul nostru pur și simplu iluzor. Zece de mîi de cetățeni sunt impiedicați să-și desfășoare activitatea în propriul domeniu pentru unicul motiv că opinia lor difera de cele oficiale, făcându-se discriminări împotriva lor și fiind hărțuiți în toate felurile de către autorități și organizații publice. Lipsiți astfel de orice modalitate de a se apăra, ei devin victimele unui virtual apartheid.

Altor sute de mîi de cetățeni li se neagă acea „libertate (față) de frică” menționată în preambulul primului Acord, fiind condamnați la riscul permanent al somajului sau al altor sancțiuni în cazul în care își pronunță opinia personală.

Violindu-se articolul 13 și celul de-al doilea Acord menționat, care garantează oricui dreptul la educație, nenumărăți tineri sunt impiedicați să studieze din cauza propriei puncte de vedere sau chiar a celor ale părinților lor. O sumedenie de cetățeni trăiesc cu teama de a li se retrage lor sau copiilor lor dreptul de a se educa în cazul în care și-ar exprima deschis convingerile.

Orice exercitare a dreptului „de a căuta, primi și comunica informații și idei de orice fel, indiferent de granițe, fie verbal, fie în scris sau tipărit”, sau „sub formă artistică”, cum se specifică în articolul 19, clauza a doua a primului Acord, este urmărită de sancțiuni extrajuridice sau chiar juridice, adesea sub forma unor acuzații de ordin penal, ca în cazul reținutului proces al unor tineri muzicieni.

Libertatea exprimării în public este limitată de controlul central al tuturor mijloacelor de comunicare și al instituțiilor editoriale și culturale. Nu este permisă publicarea nici unui punct de vedere filosofic, politic sau științific, sau exercitarea unei activități artistice, care depășesc limitele inguste ale ideologiei sau esteticilor oficiale; nu se pot exprima critici deschiise ale unor fenomene sociale anormale; nu este posibilă apărarea în mod public de acuzațiile false și insultatoare ale propagandanților oficiale; protecția legală făță de „atacarile în onoare și reputație”, garantată în mod împreună de articolul 17 al primului Acord, este practic inexistentă; acuzații false nu pot fi respinse și este zădărnică orice încercare de a obține compensații sau dreptate pe cale legală; în domeniul gândirii și artei nu sunt permise dezbateri publice. Multii universitari, scriitori, artiști și alții sunt penalizați pentru faptul de a fi exprimat sau publicat în mod legal, cu ani în urmă, opinii care sunt considerate de căi de deținătoare puterea politică.

Libertatea confesiei religioase, garantată în mod hotărât de articolul 18 al primului Acord, este repetat ciunită de acțiunea oficială arbitrară; prin interferență cu activitatea prelaților, care sunt amenințați în mod constant cu refuzul de a li se acorde dreptul de a oficia, sau cu faptul de a li se retrage acest drept; prin transacțiile financiare sau de altă natură îndrepătate împotriva acelora care își exprimă credința prin viață grai sau prin acțiune; prin constringerea invârtimului teologic și așa mai departe.

Unul din instrumentele limitării sau, în multe cazuri, al eliminării complete a unor dintre drepturile civile, este sistemul prin care toate instituțiile și organizațiile naționale sunt în fapt supuse direcțiilor politice ale aparatului partidului la putere și deciziilor făcute de persoane influente.

Constituția Republicii, legile sale și normele legale nu reglementează forma sau conținutul, emitetea sau aplicarea unor asemenea decizii; acestea sunt date de reguli municii verbale, rămînind necunoscute publicului larg, și se află dincolo de putința acestuia de a verifica; instituții decizorii nu sunt răspunzători deciitor însăși și soților ierarhici; cu toate acestea ei au un impact decisiv la nivelul organelor de luare a hotărârilor și ale celor guvernamentale. În justiție, sindicate, grupe de interes și toate celelalte organizații ale celorlalte partide politice, întreprinderi, fabrici, birouri și.m.d., pentru care aceste instrucțiuni au prioritate chiar înaintea legii.

Când în interpretarea drepturilor și îndatorîrilor unei organizații sau persoane intră în conflict cu asemenea directive, acestea nu pot face apel la nici o autoritate din afară partidului, întrucât nu există nici o altă. Desigur, acest fapt constituie o jumătate scorăză a dreptului ce decurge din articolele 21 și 22 ale primului Acord menționat, care prevăd libertatea de asociere și interzic orice restricție a exercitării sale; din articolul 25 asupra dreptului de a lua parte la treburiile publice, și din articolul 26 care stipulează o protecție egală, fără discriminare, din partea legii.

Această stare de lucru împiedică de asemenea minorității și altor categorii de a exercita dreptul de a exercita dreptul de a forma sindicate și altă organizație care să le protejeze interesele economice și sociale. Îl împiedică să se bucură în mod liber de dreptul la grevă garantat de clauza a II-a a articolului 8 din cel de-al doilea Acord menționat.

Sunt acuzații serioși alte drepturi civile, inclusiv prohibirea explicită a „interferenții arbitrare în viața privată, familie, locuință sau corespondență” (articolul 17 al primului Acord), prin intermediul variatelor formelor de interferență în viața particulară a cetățenilor a Ministerului de Interni, de exemplu prin ascularea converzierilor telefonice și a conversațiilor din casă, deschiderea scrisorilor, urmărirea persoanelor, percheziționarea caselor, crearea de rețele de vecini-informatori (desigur recrutiți prin amenințări sau promisiuni ilicite) și în alte moduri.

Acest minister intervine frecvent în decizile directorilor, instigă la acte de discriminare din partea autorităților și organizațiilor, influențează organizații de interes și chiar orchestrează campanii propagandiste prin mijloacele de informare. Această activitate nu este suverană de vreo lege și fiind clandestină nu-i acordă cetățenului sănătatea de a se apăra.

În caz de urmărire în justiție din motive politice, organizație de anchetare și cele de justiție violență împotriva celor acuzați și ale apărătorilor lor, drepturi garantate de articolul 14 al primului Acord și bineînțeles, de legea cehoslovacă. Tratamentul penitenciar al celor condamnați în asemenea cazuri este un afront adin demnitatea umane și o amenințare pentru sănătatea lor, având drept scop infringerea rezistenței morale.

Cea de a doua clauză a articolului 12 din primul Acord, care garantează fiecarui cetățean dreptul de a-și păstra țara, este constant violată sau, sub pretextul „apărării securității naționale”, este supusă la variații conditionări nejustificate (clauza a treia). Accordarea vizelor de intrare cetățenilor străini este de asemenea tratată arbitrar, mulți nereușind să viziteze Cehoslovacia numai pentru faptul de a întreține contacte profesionale sau personale cu același dintr-o cetățenie noastră care sănseă discriminări.

Unii dintre condiționalii noștri au atât atenție fie în particular, în locul lor de muncă, fie prin intermediul singurului canal public disponibil, mijloacele de informare străine — asupra violării sistematice a drepturilor omului și a libertăților democratice, solicitând amendamente în anumite cazuri specifice. Dar sollicitările lor nu rămân în mare măsură ignorate sau nu constituie motive pentru investigații polițienești.

Responsabilitatea pentru asigurarea drepturilor civile din țara noastră revine în mod natural autorităților politice și statele. Totuși nu numai loc: fiecare cetățean își are parte de responsabilitate pentru condițiile care predomină și în consecință pentru supra-veghereas acordurilor adoptate legal, obligatoriu pentru toți indivizii ca și pentru guverne.

Ideeas de a crea Carta 77, a cărei înființare a facem axii publică, a fost generată tocmai de sentimentul de co-responsabilitate, de credința noastră în importanța acceptării de către conștiința publică a acestor idei, și de nevoia generală de a acorda acestei co-responsabilități o expresie nouă și eficientă.

Carta 77 este o organizație neoficială, informală și deschisă a unor persoane cu opinii, credințe și profesioni diferite, unite de dorința de a lupta, individual sau colectiv, pentru respectarea drepturilor civile și umane în țara noastră și în toată lumea — drepturi acordate tuturor prin cele două Acorduri internaționale menționate, prin Actul Final al conferinței de la Helsinki și prin numeroase alte documente internaționale îndreptate împotriva războului, violenței, opresiunii sociale sau spirituale, și care sunt expuse cu claritate în Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Carta 77 își are originea în ambianța de prietenie și solidaritate a celor care ne împărtășesc grija față de acele idealuri care au inspirat și continuă să le inspiră viața și munca.

Carta 77 nu este o organizație; nu are nici statut, nici organe permanente și nici nu acordă calitatea formală de membru. Cuprinde pe origine este de a cădea în îndatorii săi de a îndeplini scopul său. Nu se constituie ca o bază pentru vreo activitate politică opozitională. Ca multe alte inițiative cetățenești similară din diferite țări din Vest și Est, ea caută să promoveze interesul public general.

Prin urmare, nu urmărește să-și stabilească o platformă proprie de reformă sau schimbare politică ori socială, ci să intrețină, în propriul său cimp de activitate, un dialog constructiv cu autoritățile politice și de stat, în mod special prin strengerea atenției asupra cazurilor individuale de încălcare a drepturilor umane și civile, să aducă dovezi în sprijinul unor asemenea revendicări și să sugereze remedii, să facă presunții cu un caracter mai general cu scopul de a întări asemenea drepturi ca și mecanisme care să le protejeze, să acționeze ca intermedier în situații de conflict care ar putea conduce la încălcarea unor drepturi și.m.d.

Prin numele său simbolic, Carta 77 denotă că a luns astăzi la începutul anului proclamat ca Anul Prieteniei Politice — un an în care o conferință la Belgrad are datoria să analizeze aplicarea obligațiilor asumate la Helsinki.

Ca semnatari, îi autorizăm prin prezenta pe prof. dr. Jan Patočka, Václav Havel și prof. Jiri Hájek să acționeze ca purtători de cunoscere ai Cartei. Acești purtători de cunoscere sănsează cu întreaga autoritate de a reprezenta Carta în fața statului sau a altor organe, înaintea publicului din țară sau din străinătate, iar semnatările lor atestă autenticitatea documentelor emise de Cartă. El ne vor avea pe noi și pe alții care ni se vor alătura, drept colegi, lăud parțe în orice negocieri necesare, asumând sarcini anume și împărtășind orice responsabilitate.

Aveam convingerea că Carta 77 va contribui la a permite cetățenilor Cehoslovaci să muncesc și să trăiască ca niște ființe umane libere.

Traducere de
HORIA MIHAEL VASILESCU
MAGDA CARNECI

(Traducerea a fost efectuată după antologia „The Power of the Powerless: Citizen against the state in central-eastern Europe”, Editată de John Keane, Hutchinson, London, 1983)

O ocazie pierdută

Joi, 14 iunie 1990, aproximativ ora 8.30. Unul din oamenii care lucrau la Grupul pentru Dialog Social zărește în Piața Română un grup de mineri îndemnați să se ducă în Calea Victoriei 120. Cuvintele agitatoarei: „Sunt fasciști, trebuie pusă la punct”.

Aproximativ ora 8.45.

Se cere de la Inspectoratul General al Poliției un corp de pază. Glusul (amabil) de la celălalt capăt al firului permite trimiterea unui ajutor.

Aproximativ ora 10.

Patru polițiști vin la Grup ca să ne asigure pază. Peste nici un sfert de oră, rumoare în intrare. Nu știu cum, nu știu de unde, ajunsă pînă la mine un cuvînt: mineri. Rog oamenii ordinii de drept să mă însoțească și îles să li împînă pe nepoții. În fața celor două mari porti de fier, un grup numeros cu lămpășe și bîte. Dincoace, în curte, liderul lor și un om slab, într-o cămașă cu mîneri, care îmi arată o hîrtie, dispozitiv primar, prin care fundației Participanților la Revoluția din Decembrie îi se repăzînează imobilul din Calea Victoriei 120 (ultima cîtră este corociată cu cerneală). Reprezentantul fundației — beneficiar din mai a bunurilor vechi Uniunii a Tineretului Comunist — ne mai vizitase. Dîneseu Constantin mai fusese și altă dată în același scop, dar singur și fără succes, pentru că este vorba de o

înștiune de drept ceva mai complicată. „Bine, dacă aveți o astfel de docizie, să mergeți, să vedem ce putem face”. Intre capul către polițiști care aşteaptă nedumeriți și cu oarecare nesiguranță. „Mai aveți nevoie de noi?” întrebă bîrbatul solid îmbrăcat în haine de miner, conductorul incontestabil al celor de afară.

„Nu, puteți să mergeți, dacă este necesar amunț eu”, răspunde Dîneseu Constantin în fața a trei marori care intră într-o încarcătură curajoasă, în curte.

In birou, reprezentantul fundației Participanților la Revoluția din Decembrie, tratează hîrturile pe scurt: „Astă este hîrtia, chemată Jurisul dumneavoastră pentru inventar, dacă nu va fi aici într-o oră facem o echipă cu cel prezență. Oricum, avem materiale într-o magnă care trebuie să seosească”. Nu încere să-i contraargumeze prea mult, pentru că mînerii nu vor accepta argumentul. Trebuie transportate toate materialele. S-au răspîndit pe unde să-a putut. Dar nu înainte de un control-surpriză al Poliției economice. („Sînt, un denunt”.) Între timp se ia legătura cu guvernul și cu primăria. Răspunsul este ferm: putem să rămînem pe loc. Hîrtia de repăzînare a imobilului fusese falsificată. Originul fusese semnat pentru numărul 124, nu 120.

Mineri au plecat. O altă ocazie pierdută.

GABRIEL ANDREESCU

PROTEST

De cîteva zile, Grupul pentru Dialog Social este obiectul unei campanii dezvoltării de diverse mijloace de informare și de Televiziunea Română. Acuzata principală este de a fi unul din autorii morali ai violențelor comise în zilele de 13–14 iunie în București. Protestăm cu fermitate împotriva acestei calomni. Grupul pentru Dialog Social s-a referit în două documente la evenimentele din Piața Universității. Primul document invita părțile implicate în conflict să înceapă dialogul, cel de-al doilea apela la organizatorii manifestației ca după alegeri să caute alte forme de luptă pașnică pentru a-și exprima opiniile politice. De mai multe săptămâni, nici un membru al Grupului nu a mai apărut în Piața Universității, cu excepția celor care au întreprins o incercare disperată de a-i convinge pe greviștilor foamei să renunțe la acțiunea lor.

Grupul pentru Dialog Social, în fața situației în care cetățenii dezinformați sunt asuțiti împotriva altor cetățeni, protestează contra exceselor nejustificabile care urmăresc practică desființarea structurilor societății civile nou create după Revoluția din decembrie 1989. Grupul pentru Dialog Social doresc să poată crede că, atunci cînd va încresta climatul de isterie datorat în mare măsură unor grave inabilități politice și administrative ale autorităților, în societatea românească se va reinvenția toleranța necesară unui dialog deschis și pașnic.

In numele G.D.S., semnează: Thomas Kleininger, Călin Anasiasiu, Magda Cărneci, Andrei Cornea, Radu Bercea, Sorin Vieru, Ana Sîncal, Anca Oroveanu, Doru Rădoacă, Dan Arsenie, Sorin Antohi, Dan Oprescu.

15 iunie 1990

Acet text a fost depus, spre publicare, la redacția „Informații” a TVR, în ziua redactării, nefind difuzat.

DECLARATIA Grupului pentru Dialog Social

Morții și rănitii din decembrie le-au urmat cei din martie, de la Tîrgu Mureș, cărora li se adauă acum cei din 13–15 iunie din București. Tara alunecă pe un povîrniș al vîrsărilor periodice de rîngi. Bucureștiul a devenit capitala europeană a violenței și a fărădelegii, în sensul literal al cuvîntului. Situația este și așa dramatică — nu dormim să o dramatizăm și mai mult. Dar nici nu putem trece sub tacere ununa primejdie pe care ar implica-o continuarea acestei alunecări.

Confruntat cu această stare de fapt, GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL se socotește dator să declare următoarele:

1. Rațiajul de a fi a Grupului pentru Dialog Social este înlocuirea violenței, ca negare a însăși substanței umane, prin dialog, ca substanță a democrației. Ne exprimăm, de aceea, indignarea față de gîru de evenimente violente declanșate în dimineața zilei de 13 iunie prin intervenția Poliției din Piața Universității și continuante după-amiază și în zilele următoare.

2. Deplinim victimele și distrugerile cărora le-au dat naștere. Cerem apărarea riguroasă a legilor împotriva celor care au organizat sau executat aceste acțiuni reprobabile. Cerem ca justiția, în conformitate cu principiul separării puterilor în stat, să acționeze în deplină obiectivitate, rezistînd eventualelor presiuni de a acredita scenarii construite pe baza unor interese politice partizane. Confruntările politice dintre diferențele structurale de putere, dintre partide, fracțiuni sau persoane nu trebuie să facă victimă nerăbdătoare nici în stradă, nici în fața instanței.

3. Grupul nostru condamnă incapacitatea, reală sau voită, a autorităților legale, de a-și îndeplini funcția socială de asigurare a ordinii publice și își exprimă satisfacția pentru înălțarea ministrului de interne, pe care de altfel a cerut-o în repetate rînduri.

4. Ne manifestăm dezacordul față de transferul acestei funcții vitale, rezervată autorităților legal constituite, asupra unor grupuri massive de persoane private aduse în Capitală pentru acest scop. Opus înseși bazelor dreptului, fără echivalent în Europa zilelor noastre, acest procedeu pune de fapt într-o judecăță în afara legii, în disprețirea arbitrarului și a exceselor. Taboul minorilor înarmati cu bîte și topoare, molestând jemei și bărbați, tineri și bătrâni, aleși la întimplare printre trecătorii de pe mariile artere, va rămine în memoria copiilor noștri și a omenirii civilizate ca momente sinistre ale acestui sfîrșit de secol.

5. Această operație — menită să restaureze ordinea publică — nu poate decât să o degradeze și mai grav, deoarece:

a) Intervenția minorilor a avut loc într-un moment în care linisteau publică era pe cale de a fi restabilă, deși cu o inexplorabilă întîrziere, prin acțiunea forțelor de ordine.

b) Ea a răspuns violențelor ilegale din 13 iunie, initiate — după surse oficiale — „de forțe obscură”, prin violențe ilegale initiate, începînd cu 14 iunie, de însuși Guvernul dator să intruzeze legalitatea.

c) Ea a adăugat la depistarea vinovatilor pentru excesele din 13 iunie, reprimarea nediferențiată a populației. Locuitorii ai Capitalei, care în decembrie s-au ridicat împotriva dictaturii, s-au vîzut terorizați în iunie în numele apărării Revoluției de către

oameni care în decembrie fusese mult mai puțin activi. Este clar că puterea post-revoluționară își cauță o bază socială diferită de cea a Revoluției.

d) Așa cum era de prevăzut, intervenția detașamentelor de minori a dus nu numai la degradarea în continuare a ordinii publice, ci și la o întreagă escaladare a violenței.

6. Dacă adesea violența s-a exercitat orbește — ceea ce în sine este foarte grav — acțiunile respective din 14–15 iunie au fost îndreptate în cîteva direcții principale și anume: partidele de opozitie, instituțiile de învățămînt și de cultură, organizațiile și asociațiile independente, presa critică față de Guvern, intelectualitatea, studenții, tiganii.

a) Devastările Televiziunii, a Ministerului de Interni și a Poliției Capitalei i s-a replicat prin devastarea sediilor PNL și PNT-cd. Televiziunea, care a înfățișat cu o indignare legitimă distrugerile susținute, a prezentat sedile complet distruse ale celor două partide fără cea mai slabă urmă de dezaprobată, lăsînd astfel să se credă că există devastări reprobabile și devastări scuzabile, dacă nu cumva chiar dezirabile. Noi ne pronunțăm împotriva oricărui devastări, socotindu-le invariabil pdgubităre, umilitoare și condamnabile.

Ca și cum ar fi dispus de informații pe care organele de stat nu le-au putut obține în decurs de peste cinci luni, abia descinsă din trenuri, echipile de minori au descoperit în sedile amintite cele mai diferențiate coruri de delice, de la arme și droguri, la utilaj pentru falsificarea bancnotelor.

Conform explicatiilor oficiale, înălțatul actelor intolerabile din 13 iunie se ascunde o rebellețe de tip legionar, formulă care disimulează o evidență manevră ideologică, lipsită de orice credibilitate în contextul politic contemporan. Împrejurările în care au fost descoperite astăzi coruri de delice, în timpul devastației sediilor celor două partide, pun sub semnul întrebării explicația oficială. Cele petrecute sugerează însă și o altă posibilitate — ceea ce trecează de la infringerea electorală a opozitiei la suprimarea ei. O putere care nescoutește drepturile opozitiei nu va respecta drepturile cetățenilor. Formația care definește puterea nu ar trebui să uite că o treime din electorat nu a dorit-o.

b) Ura săjăi arătată studenților, agresarea mulțora dintre ei — începînd cu cea dezbateră de zâmbătică a lui Marian Munteanu — devastația Universității și a Institutului de Arhitectură, atacarea unor licee constituie unul dintre cele mai triste aspecte ale acestui trist episod. Prosigură în decembrie, studenții sunt acum colonați. Prin brutalitatea exercitată împotriva acestora de către oamenii pe care ea se bazează, puterea care se auto-defineste ca emanată a Revoluției îl reprimă pe eroii acestora.

c) În împrejurările cunoscute din ianuarie puterea s-a rupt de intelectualitate, în cîteva din iunie ea a ridicat această ruptură la nivelul unei grave scindări a societății, scindare întemeiată pe prejudecata profund retrogradă după care munca brațelor ar fi moralmente și socialmente superioară celei a spiritului.

d) Comunicatul tipografilor din 14 iunie nu este decît recurența unui procedeu de tristă faimă, cel al cenzurii mascate, care amenință printre altele și revista Grupului pentru Dialog Social. În termenii comunicatului, principiul libertății presei

continuă să rămînă operant pentru Eugen Florea, Eugen Barbu sau Vadim Tudor, dar nu și pentru Petre Mihai Băcanu, Anton Uncu, Mihai Creangă sau pentru redactorii revistei „22”.

e) Ca orice acțiune cu caracter antidemocratic și cea la care ne referim are un ingredient sovîn, Sprînjindu-se pe o prejudecăță în plină ofensivă, socianismul în cauză este dirijat de astă dată împotriva concepțiilor noștri tiganii. Potrivit interpretării care ni se propune, tiganii ar reprezenta principala grup din care se recrutează elementele legionare. Deportați în timpul războiului de către fasciști, tiganii noștri sunt hăluți astăzi în numele antifascismului.

f) Ecoul internațional al acestor înșimălduri este lamentabil. România stabilă în străinătate sătăchișă, guvernele cu care ar fi fost de dorit să ne ameliorăm relațiile nu își ascund dezamăgirea, iar opinia publică, atât din Est cât și din Vest, se arată sceptică față de perspectivele unui proces de democratizare, început imediat după alegeri, printr-o ofensivă generală împotriva drepturilor fundamentale. Fără instituția formătoare a stării de suzeran, sub privirile indiferente ale Procururilor și ale Curții Supreme, în București au fost suspendate practice dreptul la libera asociere, la proprietate, la liberă mișcare, la integritatea corporală, la inclopabilitatea domiciliului, drepturile minorităților, libertatea presăi, dreptul opozitiei politice și al societății civile de a controla activitatea guvernului și, cînd este cazul, de a critica.

Practic a fost consfințit dreptul unor persoane private de a devasta domiciliul și asociații și de a molesta pe cetățeni după bunul lor plac, fără a riscă vreo sancțiune legală, ba chiar primind multumiri oficiale. În opinia noastră controlarea guvernului nu trebuie să degenereze în paralizarea lui, dar, totodată, guvernul însuși trebuie să garanteze drepturile în absența cărora un asemenea control responsabil devine imposibil.

g) Exprimindu-și o dată mai mult dezaprobația și neliniștea față de înlocuirea schimbului de opinii prin schimbul de violențe, Grupul pentru Dialog Social cheamă Guvernul și opozitia, pe toți membrii cupurilor legiuitoră, pe muncitori, intelectuali și studenți să construiască împreună un climat de urbanitate, legalitate și responsabilitate, condiție hotărâtoare a dezamorsării periculoaselor tensiuni care s-au acumulat în societatea românească.

15 iunie 1990

Semnează: SORIN ANTOHI, CĂLIN ANASTASIU, THOMAS KLEININGER, SORIN VIERU, MAGDA CĂRNĂCI, RADU FILIPESCU, VICTOR BÂRSAN, MIHAI SORA, ANA SINCAI, FLORIN-GABRIEL MARCULESCU, GABRIEL ANDREESCU, CU, SORIN MARCULESCU, ANCA OROVEANU, PAVEL CAMPANU, RADU BERCEA, ANDREI CORNEA, DAN ARSENIE, DAN OPRESCU, IHOR LEMNIJ, SMARANDA MEZEI, Lista rămîne deschisă, spre semnare, celor care împărtășesc aceste puncte de vedere.